

Finanšu izlūkošanas
dienests

GADA PĀRSKATS

2019

Saturs

Priekšvārds	2
Finanšu izlūkošanas dienesta darbības vispārējs raksturojums	4
Finanšu izlūkošanas dienesta statuss, darbības virzieni, mērķi un prioritārie pasākumi	4
Finanšu izlūkošanas dienesta finanšu resursi un darbības rezultāti	6
Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums	6
Finanšu izlūkošanas dienesta īstenotās aktivitātes un sasniegtie rezultāti	9
Datu apstrādes un analītisko procesu digitalizācija	12
Stratēģiskā analīze	14
Sadarbības koordinācija	17
Latvijas pozīcijas pārstāvēšana Moneyval un FATF novērtēšanas procesos	21
Starptautiskā sadarbība	23
Finanšu izlūkošana	26
Finanšu izlūkošanas dienesta veiktie pētījumi	32
Darbinieki Finanšu izlūkošanas dienestā	36
Komunikācija ar sabiedrību	39
Finanšu izlūkošanas dienesta plāni 2020. gadam	43
Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums, 1. pielikums	44
Statistika, 2. pielikums	45
Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas shēma, 3. pielikums	49

Priekšvārds

*Finanšu izlūkošanas dienesta priekšniece
Ilze Znotiņa*

Augsta līmeņa politiskā apņemšanās, kas fiksētas ne tikai vārdos, bet arī darbos, atvēra jaunu lapu Latvijas finanšu sistēmas sakārtošanas stāstā un Finanšu izlūkošanas dienesta mandāts būt vadošajam dzinējspēkam kalpojīs par fundamentālu pamatu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas jomas rekonstrukcijas darbos.

2019. gads ir aizvadīts cīņā par Latvijas neiekļaušanu FATF pastiprinātās uzraudzības valstu sarakstā jeb to valstu sarakstā, ar kurām finansiālā sadarbība nav ieteicama. Finanšu izlūkošanas dienests ciešā sadarbībā ar jomas atbildīgajās ministrijām, uzraudzības un kontroles institūcijām, tiesībsardzības iestādēm, prokuratūru un privāto sektoru ir paveicis neatsveramu darbu ne tikai ieviešot atbilstības nodrošināšanai nepieciešamos pasākumus, bet arī demonstrējot sasniegto progresu un rezultātus, kas ir vainagojušies ar panākumiem, ko noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas jomā starptautiskās aprindās dēvē par Latvijas veiksmes stāstu.

Izsaku sirsnīgu paldies katrai iesaistītajai institūcijai un to darbiniekiem par ieguldīto smago, skrupulozo un neatlaidīgo darbu, īstenojot būtiskas un neatgriezeniskas izmaiņas Latvijas noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas jomā. Šodien varam lepni teikt, ka Latvija ir pirmā Moneyval dalībvalsts, kas nodrošinājusi visu 40 FATF rekomendāciju efektīvu ieviešanu un starptautisko ekspertu vērtējumā pusotrā gada laikā ir izdarījusi neiespējamo.

Līdztekus sistēmiskam darbam starptautisko ekspertu rekomendāciju ieviešanā un īstenošanā, Finanšu izlūkošanas dienests pilnveidojis Nacionālo noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas risku novērtējumu, veicis zīmīgu darbu ziņojumu kvalitātes uzlabošanā, organizējis plaša spektra mācības, kā arī ieguldījis resursus kapacitātes un darba kvalitātes stiprināšanā, ieguldot līdzekļus IT infrastruktūras uzlabošanā, paplašinot kolektīvu ar jomas ekspertiem un ieviešot jaunas funkcijas Finanšu izlūkošanas dienesta ikdienas darbā.

Cita starpā, 2019. gadā nostiprināta Finanšu izlūkošanas dienesta autonomija un operacionālā neatkarība, kā arī nostiprināts vadošās iestādes statuss ar mērķi novērst iespējas izmantot Latvijas finanšu sistēmu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijai, terorisma un proliferācijas finansēšanai. Savu kapacitāti dienests stiprinājis gan stratēģiskajā, gan operatīvajā analizē, kā rezultātā 2019. gadu Finanšu izlūkošanas dienests ir noslēdzis ar izciliem darbības rezultātiem.

2019. gadā Finanšu izlūkošanas dienests sevi parādījis arī kā aktīvs globālās finanšu izlūkošanas dienestu kopienas pārstāvis. Esam organizējuši starptautisku konferenci par to, kā nodrošināt efektivitāti cīņā ar proliferācijas finansēšanu, ko apmeklēja eksperti no vairāk nekā 30 valstīm. Tāpat ciešā sadarbībā ar Egmont grupu esam vēruši jaunu lapaspusi finanšu izlūkošanas dienestu starptautiskajā

sadarbībā, izveidojot un vadot finanšu izlūkošanas dienestu sadarbības darba grupu. Finanšu izlūkošanas dienesta galvenā misija šajā darba grupā ir starptautiskajiem partneriem un Eiropai kopumā dot jaunu redzējumu kā izmeklēt sarežģītus finanšu noziegumus, nodrošinot sadarbību horizontālā un vertikālā līmenī, vienādojot izpratni un mērķus.

Finanšu izlūkošanas dienesta 2019. gada rezultāti apliecina, ka īsā laika posmā ir paveikts ļoti daudz un piešķirtais vadošās iestādes mandāts ir pamatots. Finanšu izlūkošanas dienesta darba mērķis un pienākums ir nepieļaut iespēju izmantot Latvijas Republikas finanšu sistēmu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijai un terorisma un proliferācijas finansēšanai un šo pienākumu Finanšu izlūkošanas dienests ar pilnu atdevi turpinās pildīt arī turpmāk, lai Latvijas finanšu sistēmu padarītu ilgtspējīgu un uzticamu ne tikai nacionālā, bet arī globālā mērogā.

Raugoties nākotnē, Finanšu izlūkošanas dienestam ir lielas ieceres vairākos darbības virzienos - ne tikai nostiprināt esošos, bet arī veidot jaunus sadarbības formātus, organizēt koordinētas un specializētas mācības, turpināt darbu pie konfiskācijas un izmeklēšanas režīma stiprināšanas, izveidot biroju piemērotās telpās, kā arī ieguldīt darbu starptautiskā sadarbības ietvara reformēšanā.

Katra krīze ir iespēja. Latvijas finanšu sektors 2018. gadā piedzīvoja, iespējams, vienu no zemākajiem punktiem reputācijas jomā. Taču pateicoties tam, ka gan politiķi, gan atbildīgās iestādes, gan pašas bankas atbildīgi izturējās pret situāciju, 2019. gadā paveicām milzīgu darbu sakārtojot un nostiprinot Latvijas finanšu sistēmu. Mūsu mērķis ir panākt neatgriezeniskas pārmaiņas un izcilību šajā jomā, un būt par starptautiski atzītu piemēru arī citām valstīm. 2020. gadā iesākto ceļu uz izcilību turpināsim.

“Izcilība nekad nav nejaušība.

Tā vienmēr ir augstu mērķu, patiesu pūļu un saprātīgas izpildes rezultāts; tā ir saprātīga izvēle daudzām alternatīvām – izvēle, nevis iespēja, nosaka jūsu likteni”.

/Aristotelis/

Finanšu izlūkošanas dienesta darbības vispārējs raksturojums

Finanšu izlūkošanas dienesta statuss, darbības virzieni, mērķi un prioritārie pasākumi

Kopš 2019. gada 1. janvāra Finanšu izlūkošanas dienests ir neatkarīga, Ministru kabineta pārraudzībā esoša tiešās pārvaldes iestāde. Ministru kabinets institucionālo pārraudzību īsteno ar iekšlietu ministra starpniecību. Pārraudzība neattiecas uz Finanšu izlūkošanas dienestam noteikto uzdevumu un tiesību īstenošanu, kā arī Finanšu izlūkošanas dienesta iekšējās organizācijas jautājumiem, tostarp iekšējo normatīvo aktu izdošanu, uzziņas sagatavošanu un lēmumiem, kas attiecas uz nodarbinātajiem.

Īstenojot Finanšu izlūkošanas dienesta statusa definēšanu un nostiprināšanu, dienesta neatkarības un lēmumu pieņemšanas patstāvības principi normatīvajā regulējumā nostiprināti, ievērojot Finanšu darījumu darba grupas (*Financial action task force* jeb FATF) rekomendācijas par finanšu izlūkošanas dienestu autonomiju un neatkarību, kas paredz, ka valstij jānodrošina, ka iestāde funkcionāli ir autonoma un neatkarīga, proti, iestādei ir tiesības veikt savas funkcijas neatkarīgi, bez politiskās iejaukšanās, t.sk. pieņemt lēmumus, analizēt, pieprasīt un/vai nodot citām kompetentām iestādēm informāciju. Darbības neatkarības un autonomijas nozīmība ir arī minēta Egmont grupas (starptautisks finanšu izlūkošanas dienestu tīkls) Hartā, informācijas apmaiņas principos un Egmont grupas dalības kritērijos.

Savukārt, kopš 2019. gada 29. jūnija Finanšu izlūkošanas dienests ir vadošā iestāde, kuras **mērķis** ir novērst iespēju izmantot Latvijas Republikas finanšu sistēmu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijai un terorisma un proliferācijas finansēšanai.

Finanšu izlūkošanas dienesta **galvenās funkcijas** saskaņā ar Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likumu (turpmāk - Likums) ir veikt aizdomīgu darījumu un citas saņemtās informācijas kontroli un iegūt, saņemt, reģistrēt, apstrādāt, apkopot, uzglabāt, analizēt un sniegt pirmstiesas izmeklēšanas iestādēm, prokuratūrai un tiesai informāciju, kuru var izmantot noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas vai šo darbību mēģinājuma, vai cita ar to saistīta noziedzīga nodarījuma novēršanai, atklāšanai, pirmstiesas kriminālprocesam vai iztiesāšanai. Tāpat Finanšu izlūkošanas dienests nodrošina privātās un publiskās sadarbības koordinācijas grupas darbību, kā arī veic nacionālā noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas risku novērtējumu.

Finanšu izlūkošanas dienesta **misija** ir nodrošināt nepārtrauktu un efektīvu analītisko darbību noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanai un apkarošanai.

Finanšu izlūkošanas dienesta **vīzija** – Finanšu izlūkošanas dienests ir starptautiski atzīta un augstu novērtēta finanšu izlūkošanas iestāde, kas sadarbības iestādēm sniedz plaša spektra finanšu izlūkošanas un citu svarīgu informāciju, lai atbilstoši tās kompetencei izskatītu/izmeklētu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, ar to saistītos predikatīvos noziegumus, kā arī terorisma un proliferācijas finansēšanas gadījumus.

Finanšu izlūkošanas dienesta noteiktās **stratēģiskās prioritātes**:

1. lielu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas shēmu atklāšana;
2. noziedzīgi iegūtu līdzekļu iesaldēšana lielos apmēros;
3. Finanšu izlūkošanas dienesta materiālu sagatavošana kvalitātē, kas veicina efektīvu pirmstiesas izmeklēšanu.

Līdztekus stratēģiskajām prioritātēm un tradicionālajam finanšu izlūkošanas darbam, saņemot, analizējot un nododot tiesībsardzības un drošības iestādēm vai citu valstu analogiem finanšu izlūkošanas dienestiem informāciju par noziedzīgām finanšu plūsmām, Finanšu izlūkošanas dienests kā būtiskus 2019. gada uzdevumus izvirzīja:

1. Labi veidota juridiskā ietvara ieviešanu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanai un apkarošanai;
2. Efektīva sadarbības mehānisma nodrošināšanu, lai veicinātu informācijas par noziedzīgām finanšu plūsmām iegūšanu un apmaiņu ar publiskā un privātā sektora sadarbības partneriem gan stratēģiskā, gan operacionālā līmenī;
3. Privātā sektora izpratnes veidošanu un/vai veicināšanu par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas riskiem, kā arī par efektīvas un adekvātas risku mazināšanas un novēršanas iespējām;
4. Stingras, vienotas un riskiem atbilstošas uzraudzības sistēmas izveides atbalstīšanu;
5. Tiesībsardzības un drošības iestāžu darbinieku izpratnes un zināšanu līmeņa pilnveidošanu par noziedzīgu finanšu līdzekļu plūsmu apkarošanas iespējām.

Finanšu izlūkošanas dienesta finanšu resursi un darbības rezultāti

Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums

Finanšu izlūkošanas dienesta finansējumu nodrošina budžeta programma 43.00.00. "Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas dienesta darbība". 2019. gadā pamatfunkciju īstenošanai tika izlietots finansējums 1,2 miljonu euro apmērā. Līdztekus iestādes pamatfunkciju realizēšanai 2019. gadā budžeta programmai paredzētajā finansējumā tika realizēti prioritārie pasākumi "Pasākumu plāna noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanai laika periodam līdz 2019. gada 31. decembrim īstenošana" ietvaros ar kopējo finansējumu 3,1 miljonu euro apmērā un Noziedzīgi iegūtu līdzekļu konfiskācijas fonda finansētais pasākums "Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas dienesta kapacitātes stiprināšana finanšu un ekonomisko noziegumu apkarošanas veicināšanai" ar kopējo finansējumu 50 000 euro apmērā.

Budžeta programmā 2019. gadā tika noteikti divi rezultatīvie rādītāji "Saņemtie ziņojumi" ar sasniedzamo vērtību 25 000 un "Apturētās summas (miljonos euro)" ar sasniedzamo vērtību 50.

Budžeta programmas 43.00.00 "Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas dienesta darbība" darbības rezultāti un to rezultatīvie rādītāji 2019. gadā

	2019. gada plāns	2019. gada izpilde
Saņemtie ziņojumi/sliekšņa deklarācijas (skaits)	25 000	33 236
Nosūtīti materiāli tālākai virzībai (skaits)	250	401 ¹
Izdoti rīkojumi par naudas līdzekļu operāciju apturēšanu (skaits)	150	362
Apturētās summas (miljonos euro)	50	345,98 ²

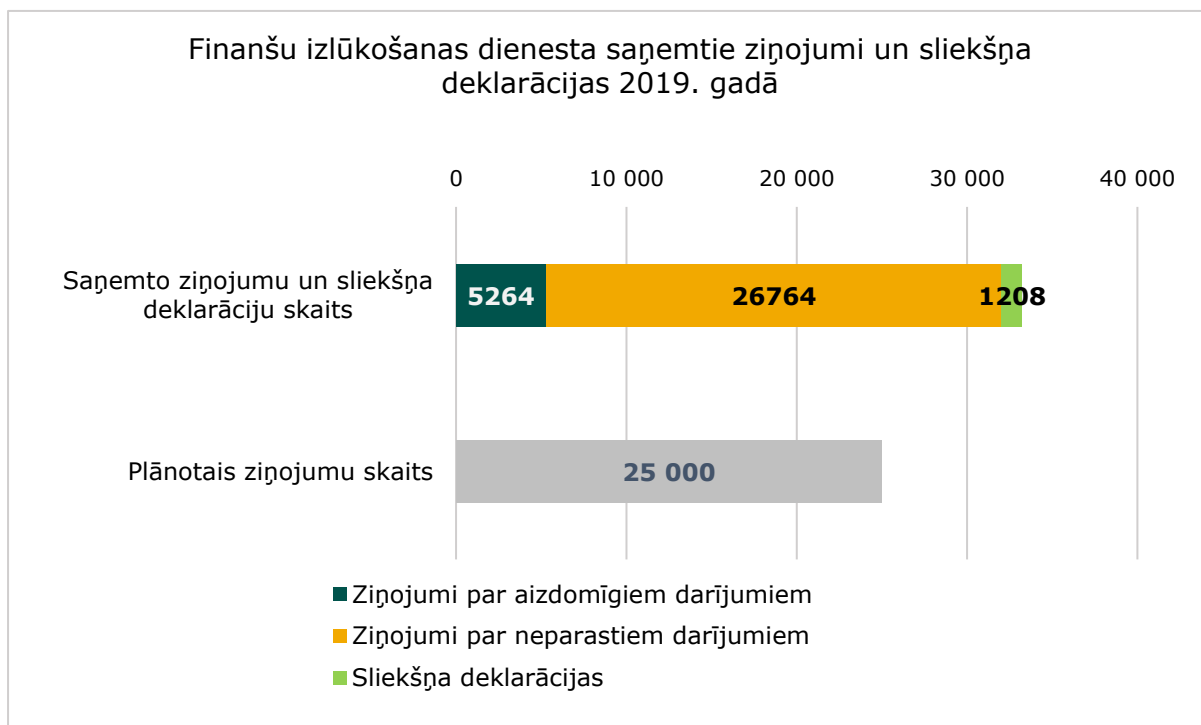
1. tabula

Būtiski paskaidrot, ka 2019. gada budžeta programmas rezultatīvie rādītāji tika noteikti pirms ziņošanas par aizdomīgiem un neparastiem darījumiem reformas uzsākšanas, kā galveno atskaites punktu izmantojot iepriekšējo gadu rādītājus. 2019. gadā uzsāktā ziņošanas sistēmas reforma ieviesa korekcijas arī rezultatīvo rādītāju plānošanā, paredzot citu pieeju sasniedzamo rezultātu noteikšanā. Nozīmīgs īpatsvars saņemto ziņojumu skaitā ir ziņojumi par neparastiem darījumiem, kas arī lielā mērā noteica nepieciešamību reformai, kas cita starpā paredzēja arī uzlabot saņemto ziņojumu par aizdomīgiem darījumiem kvalitāti, bet ziņojumus par neparastiem darījumiem aizstāt ar sliekšņa deklarācijām. Vienlaikus norādāms, ka viens no rādītājiem, kas liecina par ziņojumu par aizdomīgiem darījumiem kvalitātes paaugstināšanos ir aizsardzības ziņojumu jeb

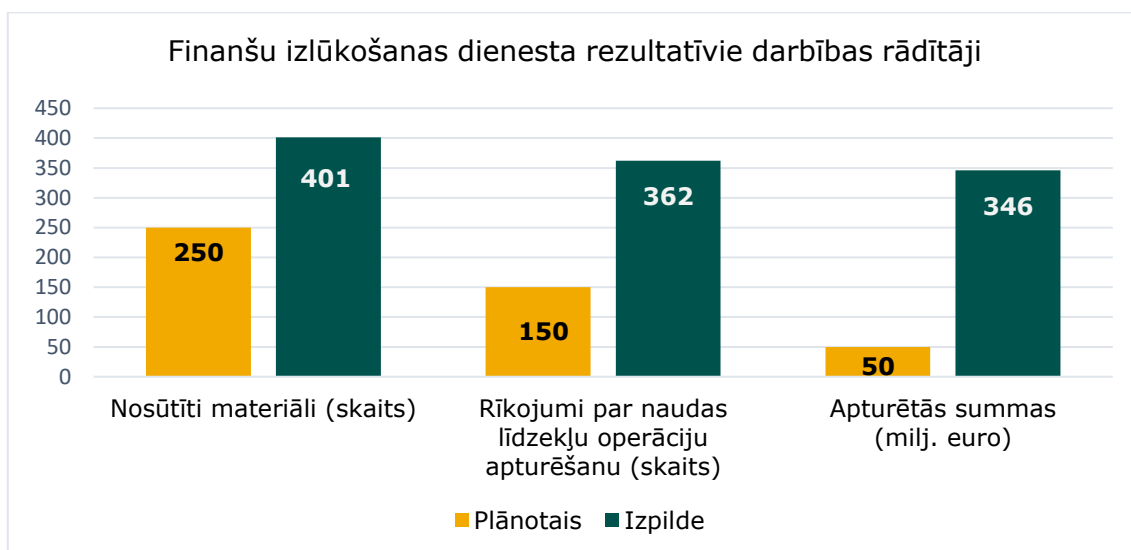
¹ 2019. gada 29. jūnija grozījumi Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likumā papildināti ar jauna veida informācijas nosūtīšanu atbildīgajām institūcijām. Finanšu izlūkošanas dienests 2019. gadā saskaņā ar likuma 55. panta pirmo daļu, nosūtījis 199 materiālus un 202 materiālus, saskaņā ar likuma 55. panta prim vienu daļu.

² Rezultāts pārsniegts par 591%.

“defensive report” skaita samazinājums, kas Finanšu izlūkošanas dienesta darbību rezultātā ir īstenots 2019. gadā.

1. grafiks

2. grafiks

Finanšu izlūkošanas dienesta plānā noteikto apturēto līdzekļu apjomu ietekmējuši vairāki būtiski faktori. Piemēram, 2019. gadā ir veiktas nozīmīgas izmaiņas normatīvajā regulējumā, paredzot identificēt autonomu jeb patstāvīgu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju bez konkrēta predikatīvā nozieguma noteikšanas. Autonomie noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas noziegumi apturēto līdzekļu apjomā ir 66% no visu noziedzīgo nodarījumu kopskaita. Tāpat būtiski uzsvērt, ka Finanšu izlūkošanas dienests līdzekļu apturēšanu jeb iesaldēšanu veic gan pamatojoties uz no Likuma subjektiem saņemtās informācijas (ziņojumiem par aizdomīgiem darījumiem), gan pēc dienesta iniciatīvas, tas ir, pēc dienesta rīcībā esošās informācijas gadījumos, kad ir pamatotas aizdomas par noziedzīgā

nodarījuma veikšanu. 2019. gadā iesaldēto līdzekļu apjomu nenoliedzami ietekmēja arī pamatdarbību apturējušo kredītiestāžu līdzekļu iesaldēšanas.

Finanšu izlūkošanas dienesta īstenotās aktivitātes un sasniegtie rezultāti

Finanšu izlūkošanas dienesta darbību 2019. gadā raksturo izaugsme un attīstība, jaunu pieeju īstenošana finanšu izlūkošanā, stratēģiskā analīze un Latvijas sasniegtā progresa FATF un Eiropas Padomes Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas pasākumu novērtēšanas ekspertu komitejā "Moneyval" (turpmāk – Moneyval) ekspertu rekomendāciju izpildē demonstrēšana.

Finanšu izlūkošanas dienesta darbība pārskata periodā tika plānota un veikta saskaņā ar dienesta darbības stratēģiju un Ministru kabineta 2018. gada 11. oktobra rīkojumu Nr. 512 "Pasākumu plāna noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanai laikposmam līdz 2019. gada 31. decembrim īstenošana" (turpmāk - Pasākumu plāns). Tāpat Finanšu izlūkošanas dienesta darbā ņemti vērā šādi politikas plānošanas dokumenti:

- Ministru kabineta 2017. gada 21. marta rīkojums Nr. 126 "Par Finanšu sektora attīstības plānu 2017.–2019. gadam";
- Ministru kabineta 2019. gada 7. maija rīkojums Nr. 210 "Par Valdības rīcības plānu Deklarācijas par Artura Krišjāņa Kariņa vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību īstenošanai".
- Informatīvais ziņojums "Par Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas dienesta amatpersonu (darbinieku) mēnešalgu apmēru un atlīdzībai nepieciešamo papildu finansējumu", kas izskatīts Ministru kabineta 2019. gada 15. janvāra sēdē (prot. Nr. 2, 72.§).

Finanšu izlūkošanas dienesta attīstību pārskata periodā noteica ne tikai normatīvais ietvars un politikas plānošanas dokumenti, bet arī dienesta definētais ambiciozais mērķis – veidot Finanšu izlūkošanas dienestu kā galveno ekspertīzes un kompetenču centru noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanā. Mērķa sasniegšanai Finanšu izlūkošanas dienests veltīja atbilstošus resursus un pūles, lai izveidotu profesionālu komandu, ieviestu digitālus datu analīzes un apstrādes procesus, vadītu Latvijas delegāciju Moneyval un FATF ekspertu noteikto rekomendāciju izpildei un īstenotu citas reformas noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas sistēmas stiprināšanai Latvijā.

Mērķu sasniegšanu veicināja šādi faktori:

- politiskais atbalsts, tajā skaitā, pilnvarojot Finanšu izlūkošanas dienesta priekšnieci Ilzi Znotiņu vadīt Latvijas Republikas delegāciju Moneyval un FATF³;
- normatīvajā regulējumā nostiprinātais Finanšu izlūkošanas dienesta kā vadošās iestādes statuss un tā operacionālā neatkarība;
- efektīva sadarbības koordinācijas platforma, kur darbojas noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas sistēmā iesaistītās institūcijas gan nacionālā, gan starptautiskā līmenī;
- profesionāla un pieredzējusi Finanšu izlūkošanas dienesta komanda;
- ātra piekļuve ikdienas izlūkošanas darbā nepieciešamajai informācijai;
- attīstība un efektīva izlūkdatu apmaiņas sistēma ar pasaules finanšu izlūkošanas dienestiem;
- sistēmiski uzkrāta finanšu izlūkošanas informācija un atbilstoša izlūkdatu apmaiņas sistēma starp tiesībaizsardzības iestādēm.

Mērķu sasniegšanu kavēja šādi faktori:

- Ilgtermiņa finansējuma, kas atbilstu nākotnes prasībām finanšu izlūkošanas jomā, neesamība.

Finanšu izlūkošanas dienesta pamatdarbība daļēji tiek finansēta no prioritārā pasākuma plāna līdzekļiem, lai gan finansējumam būtu jābūt iestādes pamatbudžetā (piemēram, izdevumi telpu nomai, amata vietas, IT datu bāžu uzturēšanai, u.c. izdevumiem). Tāpat daļa iestādei uzlikto pienākumu īstenošana tiek finansēta, izmantojot Eiropas Ekonomiskās zonas (EEZ) Finanšu instrumenta programmu "Starptautiskā policijas sadarbība un noziedzības apkarošana" (piemēram, likuma subjektu un sabiedrības informēšana), kas uzskatāms par vienreizēja rakstura izdevumu finansēšanas avotu.

- Cilvēkresursi.

Finanšu izlūkošanas dienests pārskata periodā izveidoja augsta līmeņa profesionāļu komandu, taču pieaugošais darba apjoms (Moneyval un FATF novērtēšanas procesu virzība, normatīvā regulējuma izmaiņas, u.c.), kas jāpaveic saspriņgtos termiņos, garās intensīvā darba stundas, kā arī pieaugošais pieprasījums pēc jaunu zināšanu un prasmju apguves, rada paaugstinātu bīstamību darbinieku profesionālajai izdegšanai. Darbinieku izdegšanu pastiprina arī nepieciešamība emocionāli norobežoties no publiskajiem uzbrukumiem Finanšu izlūkošanas dienesta mērķtiecīgi īstenotajām aktivitātēm noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanai Latvijā. Darbinieku profesionālā izdegšana ir nopietns izaicinājums, lai Finanšu izlūkošanas dienests turpinātu ar entuziasmu un ar visaugstāko atbildību pildīt tam uzticētos uzdevumus un pienākumus.

- Informācijas un komunikācijas tehnoloģiju resursi.

Straujā Finanšu izlūkošanas dienesta informācijas un komunikācijas tehnoloģiju vides attīstība rada arī būtiskus riskus. Starp riskiem ir gan lielle nepieciešamie finanšu un cilvēkresursu ieguldījumi darbam ar augsta līmeņa analītiskajām programmām, gan arī nepieciešamība pēc atbilstoša finansiālā ieguldījuma, lai nodrošinātu regulāru drošības novērtējumu informācijas sistēmās. Kā būtisks

³ 2019. gada 17. jūlija Ministru kabineta rīkojums Nr.360.

ilgtermiņa risks ir izceļama finansējuma pietiekamība – lielākā daļa informācijas tehnoloģiju attīstībai novirzītā finansējuma balstās uz piešķirto finansējumu Pasākuma plānā definētajām aktivitātēm, bet nav piešķirts pamatbudžetā. Nesagņemot finansējumu nepieciešamajā apmērā, kas vajadzīgs sistēmu uzturēšanai un to atjaunināšanai, tiktu zaudēti gan iepriekšējie ieguldījumi, gan būtiski instrumenti pamatdarbības nodrošināšanai nākotnē.

Datu apstrādes un analītisko procesu digitalizācija

Veidojot Finanšu izlūkošanas dienestu kā ekspertīzes centru noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanā, pasaules labākās prakses pārņemšana informācijas tehnoloģiju attīstībā tika izvirzīta par vienu no prioritātēm. Mērķa sasniegšanai Finanšu izlūkošanas dienests realizēja vairākas mērķtiecīgas darbības.

- E-ziņošanas (e-pakalpojumu) vietne <https://zinojumi.fid.gov.lv> ir viens no galvenajiem informācijas kanāliem Finanšu izlūkošanas dienestā. Īstenojot Finanšu izlūkošanas dienestā saņemto ziņojumu par aizdomīgiem un neparastiem darījumiem reformu⁴, pārmaiņas bija nepieciešamas arī e-ziņošanas sistēmā. E-ziņošanas vietnes sākotnējā funkcija bija tikai no Likuma subjektiem saņemt ziņojumus tālākai analīzei. Savukārt ziņošanas sistēmas saturiskā reforma ļāva arī būtiski paplašināt e-ziņošanas vietnes tehnisko funkcionalitāti – tika ieviesti gan automātiska datu lauku aizpilde, gan datu kopēšanas iespējas. Lai nodrošinātu ērtu informācijas apriti starp Finanšu izlūkošanas dienestu un Likuma subjektiem, izveidota tikai reģistrētiem lietotājiem pieejama informācijas aprites platforma, kur Likuma subjekti regulāri tiek informēti par jaunākajām tendencēm, tipoloģijām, risku indikatoriem noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijā, terorisma un proliferācijas finansēšanā, kā arī par aizdomīgu un neparastu (kopš gada beigām – sliekšņa deklarāciju) darījumu ziņošanas kārtību. Tāpat, lai nodrošinātu Finanšu izlūkošanas dienesta pamatsistēmas atbilstību jaunajai ziņošanas sistēmai, veikta ievērojama sistēmas arhitektūras maiņa, nodrošinot ziņojumu analīzes nepārtrauktību un stiprinot kapacitāti strauji pieaugošu datu apjoma analīzes mērķiem.
- Finanšu izlūkošanas dienesta pamata darbība ir saņemto datu analīze un apstrāde, tādēļ, lai stiprinātu Finanšu izlūkošanas dienesta analītisko kapacitāti, datu analīzei ieviesti jauni un mūsdienīgi rīki – programmas *IBM i2*, *IBM SPSS* un *IBM SPSS Modeler*. Programma **IBM i2** nodrošina ne tikai informācijas apmaiņu, bet arī palīdz vizualizēt liela apjoma datus, sagatavot viegli pārskatāmas noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijā izmantotās shēmas, tādējādi ļaujot analītiķiem labāk pārredzēt un noteikt finanšu noziegumos īstenotās kopsakarības. Programmas **IBM SPSS** un **IBM SPSS Modeler** ļauj veikt datu statistisko analīzi, ko izmantot stratēģiskās analīzes veikšanā, lai iegūtu statistiski ticamus secinājumus, kur empīriskie dati atspoguļo ne tikai kvalitatīvu, bet arī kvantitatīvu pazīmju analīzi. Minētās programmas ir augstvērtīgi informācijas tehnoloģiju rīki, kuru lietošanai nepieciešama arī augsta lietotāju kvalifikācija. Lai gan daļa no minētajiem rīkiem ir jau pasaulei sen zināmi, šādu rīku izmantošana finanšu izlūkošanā un stratēģiskajā analīzē ir inovatīva un tos savā darbībā tikai pēdējos gados sāk ieviest pasaulē modernākās finanšu izlūkošanas

⁴ 2019. gada 17. decembrī stājās spēkā jaunā ziņošanas kārtība, kas paredzēja ziņojumu par aizdomīgiem darījumiem un sliekšņa deklarāciju iesniegšanu.

vienības. Finanšu izlūkošanas dienests viennozīmīgi ir starp institūcijām, kas maina ierasto praksi un ievieš jaunas, atzītas tehnoloģijas.

- Finanšu izlūkošanas dienests ir uzsācis Apvienoto Nāciju Organizācijas Narkotiku un noziedzības novēršanas biroja (UNODC) lietojumprogrammas *goAML* ieviešanu. *GoAML* ir pilnībā integrēts programmatūras risinājums, kas īpaši izstrādāts finanšu izlūkošanas dienestu darbam, nodrošinot datu vākšanas, apstrādes, analīzes, dokumentu pārvaldības, darbplūsmas un statistikas funkciju un ir viens no UNODC stratēģiskajiem risinājumiem cīņā pret finanšu noziegumiem, noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, kā arī terorisma finansēšanu. *GoAML* nodrošina informācijas apmaiņu starp Likuma subjektiem un citām iesaistītajām institūcijām, tāpat *goAML* ir ziņojumu plūsmas pārvaldības un padziļinātas analīzes rīks. Paredzēts, ka lietojumprogramma *goAML* 2021. gadā aizstās līdzšinējo Finanšu izlūkošanas dienesta pamatsistēmu un e-ziņošanas sistēmu. UNODC izveidoto lietojumprogrammu *goAML* izmanto vairāk nekā 50 finanšu izlūkošanas dienesti pasaulē, bet vairāk nekā 100 dienestos ir uzsākta lietojumprogrammas ieviešana.
- Lai nodrošinātu Finanšu izlūkošanas dienesta lietvedības procesu digitalizāciju, 2019. gadā ieviesta Dokumentu vadības sistēma. Tā pilnībā nodrošina centralizētu dokumentu pārvaldību, aizstājot iepriekšējo dienesta dokumentu aprites kārtību.
- Šajā periodā veikti drošības pārvaldības, veiktspējas un drošības testu audiiti būtiskām dienesta informācijas sistēmām, kas nodrošina Finanšu izlūkošanas dienesta informācijas tehnoloģiju drošības pārvaldību atbilstoši normatīvajiem aktiem un ļauj uzsākt ISO 27001 standarta prasību atbilstības nodrošināšanu.
- Finanšu izlūkošanas dienestā 2019. gadā izveidota arī personas datu apstrādes un aizsardzības sistēma, tajā skaitā, izveidots personas datu apstrādes darbību reģistrs, datu aizsardzības pārkāpumu reģistrs un nodrošināta datu aizsardzības speciālista pieejamība.

Stratēģiskā analīze

Nodrošinot izvirzīto mērķu izpildi, kas definēti Pasākumu plānā, Finanšu izlūkošanas dienesta darbības stratēģijā un citos politikas plānošanas dokumentos, Finanšu izlūkošanas dienests īstenoja šādus stratēģiskās analīzes uzdevumus:

1. Pilnveidots un papildināts Nacionālais noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas risku novērtējums, izstrādājot šādus risku novērtējumus par 2017. – 2018. gadu:
 - 1.1. [Nacionālais terorisma finansēšanas un proliferācijas finansēšanas risku novērtējums](#);
 - 1.2. [Juridisko personu un nevalstisko organizāciju noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas risku novērtējums](#);
 - 1.3. [Sektoru noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas risku novērtējums](#);
 - 1.4. [Virtuālo valūtu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas risku novērtējums](#);
 - 1.5. [Profesionālo pakalpojumu sniedzēju noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas risku novērtējums](#).
2. Uzsākts darbs pie Nacionālā noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas risku novērtējuma par 2017. - 2019.gadu izstrādes:
 - 2.1. izstrādāts Nacionālais noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas draudu novērtējums;
 - 2.2. veikta latentās noziedzības apmēra izzināšana, kuras radīto noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšana ir potenciāli bīstama starptautiskajai finanšu sistēmai un Eiropas Savienības kopējam tirgum.
3. Definēti riska indikatori jeb "sarkanie karogi" aizdomīgu darījumu identificēšanai, kas komunicēti Likuma subjektiem, par:
 - 3.1. juridisku personu un nevalstisko organizāciju iesaistīšanos darbībās, kas saistītas ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, terorisma un proliferācijas finansēšanu;
 - 3.2. fizisku vai juridisku personu, kā arī juridisku veidojumu iesaistīšanos darbībās, kas saistītas ar proliferācijas finansēšanu;
 - 3.3. nodokļu konsultantu, ārpalpojuma grāmatvežu, zvērinātu revidentu, zvērinātu revidentu komercsabiedrību, zvērinātu notāru, zvērinātu advokātu un citu neatkarīgu juridisko pakalpojumu sniedzēju sniegto pakalpojumu izmantošanu darbībām, kas saistītas ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, terorisma un proliferācijas finansēšanu;
 - 3.4. fizisku vai juridisku personu, kā arī juridisku veidojumu iesaistīšanos darbībās, kas saistītas ar terorisma finansēšanu;
 - 3.5. valūtas kontrabandu kā noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas elementu;
 - 3.6. virtuālās valūtas izmantošanu darbībās, kas saistītas ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, terorisma un proliferācijas finansēšanu.

4. Izmantojot finanšu izlūkdatu analīzi, izstrādāti stratēģiskās analīzes pētījumi:

4.1. [Latvijas kredītiestāžu riska profilēšana](#) (ierobežotas pieejamības informācija)

4.2. [Noziedzīgi iegūtas skaidras naudas aprīte Latvijā](#)

Pētījuma mērķis bija analizēt skaidras naudas aprīti Latvijā, lai identificētu pazīmes, kas liecinātu par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju. Pētījumā izmantoti publiski pieejami un Finanšu izlūkošanas dienesta rīcībā esoši dati par skaidras naudas aprīti kredītiestādēs, valūtas maiņas kapitālsabiedrībās, kā arī par skaidras naudas deklarācijām uz Latvijas Republikas robežas.

Pētījumā secināts, ka Latvijas Bankas euro emisija (centrālās bankas izmaksāto līdzekļu pārsvars pār iemaksājamiem līdzekļiem) 2018. gada beigās ir par 2,0 līdz 2,6 miljardiem euro zemāka nekā Latvijā apgrozībā esošais euro apjoms. Tas norāda uz to, ka no 2014. gada līdz 2018. gada beigām Latvijas ekonomikā skaidrā naudā vidēji gadā iepludināti 400 līdz 500 miljonu euro. Nozīmīgs apjoms no šiem līdzekļiem ievesti banknotēs ar augstu nominālvērtību. 500 euro banknošu emisija 2018. gada beigās sasniedza -1,2 miljardus euro, bet 100 euro banknošu emisija -0,49 miljardus euro. Augstas nominālvērtības banknotēm, ņemot vērā to priekšrocības transportēšanā, piemīt paaugstināti noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas riski.

Līdzīga lejupslīde emisijas rādītājos novērojama arī 2019. gadā, kad gada nogalē emisijas rādītāji sasniedza - 253 miljonus euro.⁵ Ievērojamā līdzekļu plūsma no ārvalstīm uz Latviju, tostarp augstas nominālvērtības banknotēs, norāda uz noziedzīgi iegūtas skaidras naudas klātbūtni Latvijas finanšu sektorā. Iespējams, galvenais negatīvo emisiju veicinošais faktors ir profesionāli pakalpojumu sniedzēji, kuri izmaksas veic Eiropas Savienības kaimiņvalstīs un līdzekļus skaidrā naudā ieved Latvijā aplokšņu algu izmaksai un ēnu ekonomikas norēķiniem.

4.3. [Pārrobežu finanšu plūsmas aprīte ārvalstu valūtās](#)

Vēsturiski Latvija sevi pozicionēja kā reģionālo finanšu darījumu centru, kas attiecīgi piesaistīja un nodrošināja ievērojamas finanšu līdzekļu tranzīta plūsmas, kā arī nerezidentu noguldījumus. Ņemot vērā Latvijas valdības īstenoto politiku un veiktās reformas finanšu sektorā, pētījuma mērķis bija identificēt pārrobežu finanšu plūsmu ārzemju valūtās apjoma izmaiņas, kā arī nerezidentu veikto maksājumu apjomu.

Pētījumā secināts, ka Latvijas kredītiestāžu klientu saņemto pārrobežu finanšu līdzekļu apjoms ārzemju valūtās, salīdzinot 2015. gadu ar 2018. gadu, samazinājās par 76%, savukārt nosūtīto pārrobežu finanšu līdzekļu apjoms ārzemju valūtās tajā pašā periodā samazinājās par 80%. Attiecībā uz euro valūtā veiktajiem pārrobežu maksājumiem, secināts, ka to apjoms gan attiecībā uz saņemtajiem, gan nosūtītajiem pārrobežu maksājumiem ir vienmērīgi palielinājies periodā no 2015. gada līdz 2018. gadam.

Tāpat pētījumā identificēts, ka, neskatoties uz kopējo pārrobežu darījumu jeb maksājumu apmēra ievērojamu samazināšanos, joprojām vairākas Latvijas kredītiestādes turpina nerezidentu klientu apkalpošanu un nodrošina finanšu

⁵ 2020. gada 2. ceturksnī, kad ārkārtējās situācijas laikā uz vairākiem mēnešiem tika slēgtas robežas, Latvijas Bankas emitēto euro apjoms pamazām kļūst pozitīvs.

līdzekļu tranzīta plūsmas starp NVS un ofšoru valstīm. Turklāt šo darījumu starpnieki ir Lielbritānijas, Kipras, Britu Virdžīnu salas, Honkongas, Belizas u.c. valstu uzņēmumi, kam atvērti konti Latvijas kredītiestādēs. Pētījumā secināts, ka NVS klientu apkalpošana arī turpmāk saglabā paaugstinātus riskus noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas jomā, ņemot vērā augsto korupcijas un noziedzības līmeni attiecīgajā reģionā.

4.4. Izložu un azartspēļu nozares novērtējums

Izložu un azartspēļu nozares pētījuma mērķis bija vērtēt no 2017. gada līdz 2019. gadam no azartspēļu organizētājiem saņemto ziņojumu apjomu, to kvalitāti un atbilstību nozares noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas riskiem, kā arī pārvērtēt noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas riskus izložu un azartspēļu nozarē Latvijā. Pētījumā plaši analizēti izložu un azartspēļu organizētāju iesniegtie ziņojumi par neparastiem darījumiem, apskatīta esošā situācija izložu un azartspēļu tirgū, kā arī vērtēts nozares normatīvais regulējums.

Pētījumā secināts, ka, lai arī Latvijā azartspēļu nozarē normatīvais regulējums paredz ievērojamu nodokļu slogu azartspēļu laimestiem, kas noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju caur šo nozari padara dārgu, spēkā esošā laimestu uzskaites kārtība pieļauj izvairīšanos no iedzīvotāja ienākuma nodokļa nomaksas laimestiem, kas pārsniedz 3000 euro.

2019. gadā saņemto ziņojumu par aizdomīgiem darījumiem skaits no izlozes un azartspēļu organizētājiem, citu Likuma subjektu ziņotie aizdomīgie un neparastie darījumi, kur iesaistīti izložu un azartspēļu organizētāji, kā arī neparasto darījumu analīze liecina, ka vairāku azartspēļu uzņēmumu iekšējās kontroles sistēmas varētu nebūt atbilstošas tiem pakļautajiem noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas riskiem.

5. Uzlabota ziņojumu (aizdomīgu darījumu, neparastu darījumu un vēlāk sliekšņu deklarāciju) kvalitāte, veicot Likuma subjektu risku profilēšanu, nodrošinot atgriezenisko saiti Likuma subjektiem, kā arī uzraudzības un kontroles institūcijām.

6. Izstrādātas vadlīnijas Finanšu izlūkošanas dienesta, tiesībsardzības iestāžu, uzraudzības un kontroles institūciju un/vai Likuma subjektu darba pilnveidei:

6.1. Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas risku novērtējuma veikšanas vadlīnijas;

6.2. Vadlīnijas noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas lietu prioritizēšanai;

6.3. Politiski nozīmīgu personu, to ģimenes locekļu un ar tām cieši saistītu personu risku vadības vadlīnijas;

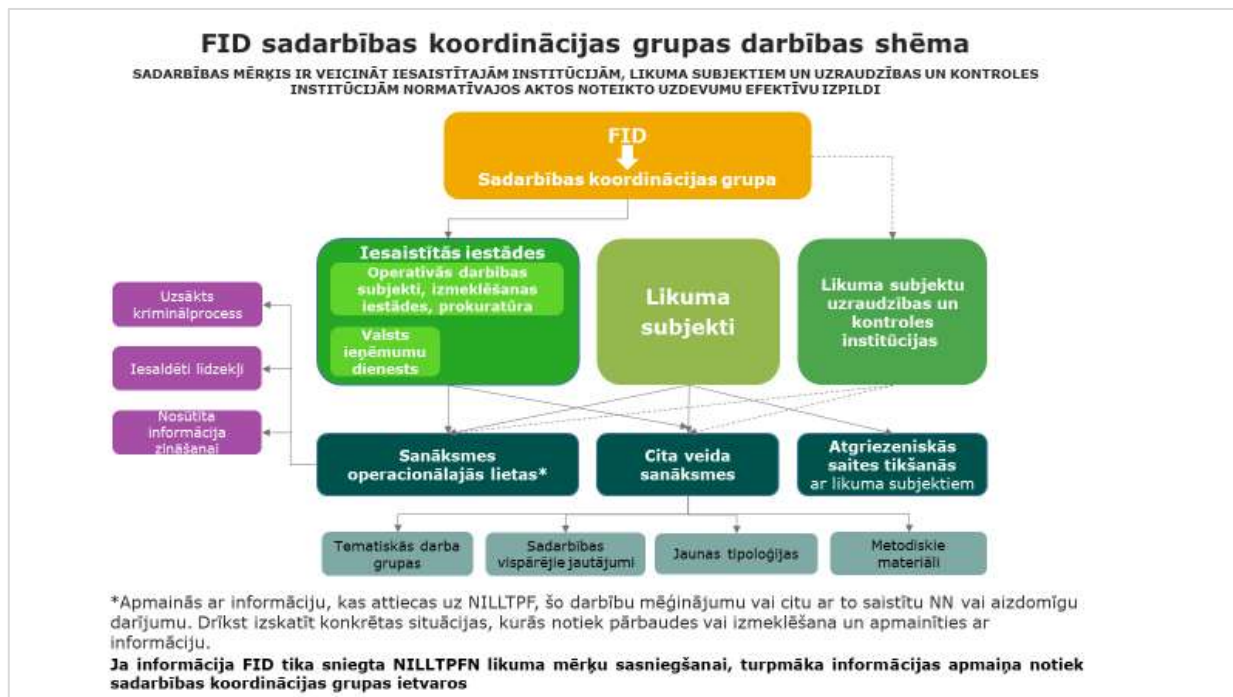
6.4. Vadlīnijas par patiesā labuma guvēja informācijas noskaidrošanu un pārbaudes procesu;

6.5. Vadlīnijas par Finanšu izlūkošanas dienesta sadarbību ar citām Egmont grupas analogām finanšu izlūkošanas vienībām.

Sadarbības koordinācija

Sadarbības koordinācijas grupa izveidota atbilstoši grozījumiem⁶ Likuma 55. pantā, definējot sadarbības koordinācijas mehānismu, kas paredz, ka Finanšu izlūkošanas dienests koordinē operatīvās darbības subjektu, izmeklēšanas iestāžu, prokuratūras, Valsts ieņēmumu dienesta, kā arī Likuma subjektu un to uzraudzības un kontroles institūciju sadarbību. Sadarbības mērķis ir veicināt visu koordinācijas grupā iesaistīto institūciju noteikto uzdevumu efektīvu izpildi.

Sadarbības koordinācijas grupas shēma

1. attēls

Sadarbības koordinācijas grupas sanāksmes sasauc Finanšu izlūkošanas dienests pēc savas iniciatīvas, grupas sanāksmes var notikt arī pēc iesaistīto institūciju iniciatīvas. Sadarbības koordinācijas grupā iesaistītās institūcijas ir tiesīgas izskatīt arī konkrētas situācijas, kurās notiek pārbaudes vai izmeklēšana, un var apmainīties ar informāciju. Tāpat Sadarbības koordinācijas grupas sanāksmēs privātā sektora pārstāvjiem jeb Likuma subjektiem ir iespēja tikties ar tiesībaizsardzības vai drošības iestāžu un Finanšu izlūkošanas dienesta amatpersonām, lai pārrunātu rīcību gadījumos, kad konstatēts iespējams noziedzīgs nodarījums.

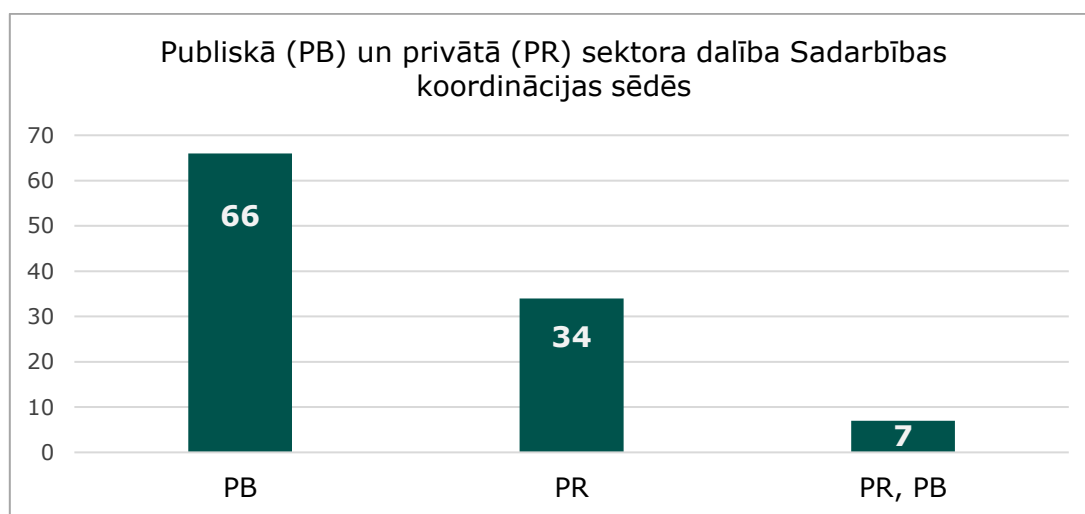
Finanšu izlūkošanas dienesta virsvadībā izveidotais sadarbības koordinācijas mehānisms iedibināja starptautiski arvien pieaugošo praksi veicināt sadarbību starp publisko un privāto sektoru noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanā. Latvijā ieviestais sadarbības modelis ir starptautiski atzīts, ko apliecina Finanšu izlūkošanas dienesta ekspertu dalība vairākos augstos forumos - *Royal United Services Institute* rīkotā augsta līmeņa diskusijā par labāko starptautisko praksi brīvprātīgas informācijas apmaiņas

⁶ Likuma grozījumi pieņemti 2018. gada 26. aprīlī un stājās spēkā 2019. gada 9. maijā.

sadarbības platformām; Kembridžas 37. starptautiskais simpozijs par finanšu un ekonomiskajiem noziegumiem; dalība EUROPOL sanāsmēs, u.c.

Sadarbības koordinācijas grupas sēdes notiek regulāri kopš 2018. gada otrā pusgada. Lai nodrošinātu efektīvu un jēgpilnu sadarbību publiskās-privātās partnerības platformā, Finanšu izlūkošanas dienestā tika izveidota Sadarbības koordinācijas nodaļa ar trīs darbiniekiem.

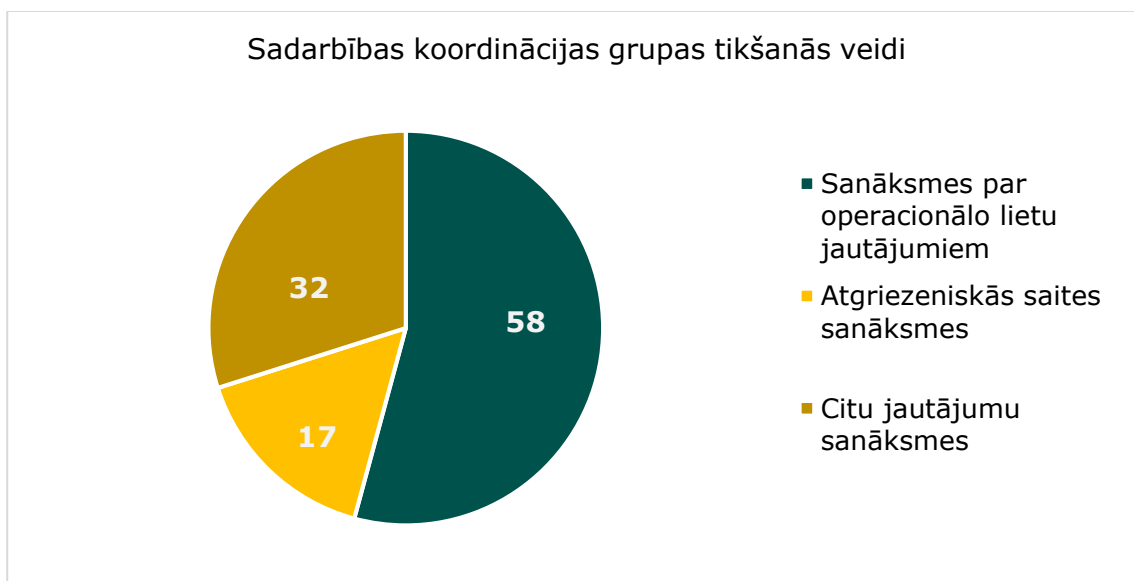
Pārskata periodā notikušas 107 sadarbības koordinācijas grupas sanāksmes. Sadarbības koordinācijas grupas sanāsmēs apspriesti gan operacionāli jautājumi konkrēta noziedzīga nodarījuma efektīvai novēršanai vai izmeklēšanai, gan stratēģiski jautājumi.

3. grafiks

Atgriezeniskās saites sanāsmēs Finanšu izlūkošanas dienests ar Likuma subjektiem pārrunā iesniegto ziņojumu kvalitāti, analizē ziņojumu tehniskās nepilnības un konstatētos trūkumus pēc būtības.

Tāpat sanāsmēs tiek apspriesti jautājumi, kuru mērķis ir veicināt iesaistīto pušu normatīvajos aktos noteikto pienākumu efektīvu izpildi, piemēram, noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas tendences, tipoloģijas, pazīmes. Īpaši efektīvas ir sanāksmes, kurās tiek risinātas neskaidrības vai jautājumi noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas plašākā kontekstā – normatīvo aktu interpretācija, noziedzīgu nodarījumu izmeklēšanas institucionālā piekritība, informācijas apmaiņas drošība, noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas risku novērtējumu izstrāde, u.c.

4. grafiks

Finanšu izlūkošanas dienesta vadībā izveidota *Uzraudzības un kontroles institūciju sadarbības un koordinācijas platforma*, kur regulāri tiekas visu uzraudzības iestāžu pārstāvji. Šīs platformas mērķis ir sekmēt Likuma subjektu uzraudzības un kontroles institūciju savstarpējo koordināciju un sadarbību, kā arī veicināt vienotu pieeju uzraudzības un kontroles pienākumu izpildē.

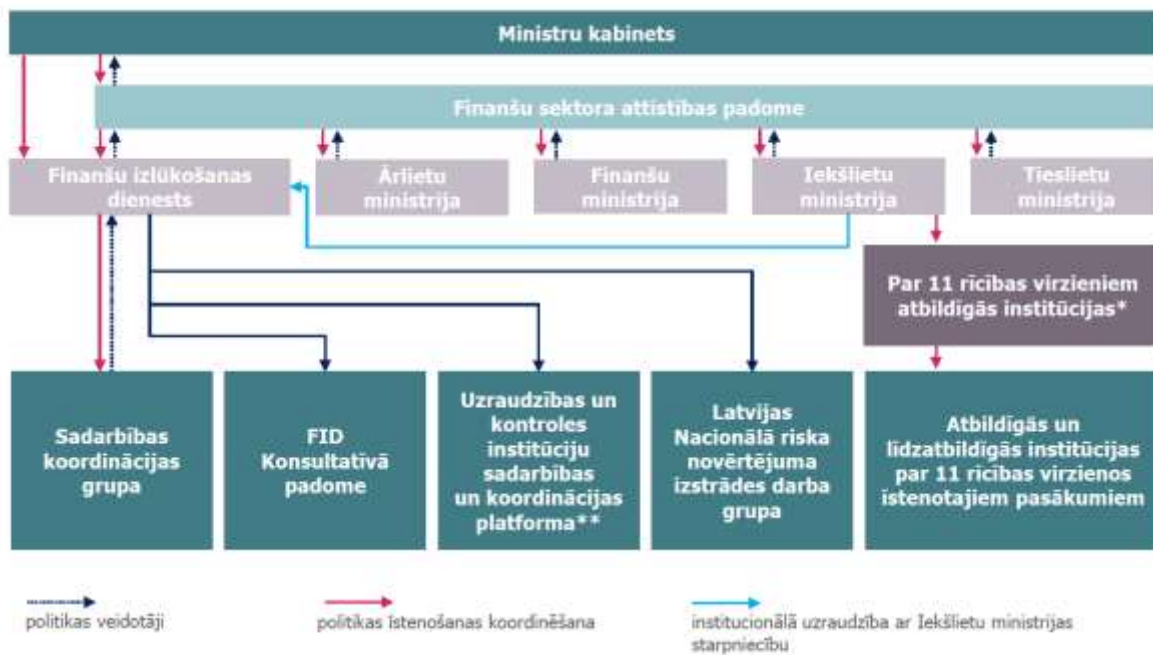
Pārskata periodā notikušajās sanāsmēs pārrunātie jautājumi:

- sektorālā noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas risku novērtējuma par 2017. - 2018. gadiem izstrāde;
- patiesā labuma guvēja noskaidrošanas procedūra uzraugāmajos sektoros;
- uzraudzības un kontroles institūciju vadlīnijas starptautiskajai sadarbībai ar analogām ārvalstu institūcijām;
- uzraudzības un kontroles institūciju piemēroto sodu efektivitāte;
- Likuma subjektiem organizētās mācības un semināri;
- vienotas metodes izstrādāšana *fit&proper* prasību ievērošanas nodrošināšanai;
- politiski nozīmīgu personu identifikācija;
- semināri Likuma subjektiem, kuros tie informēti par 2019. gadā izstrādātajiem risku novērtējuma ziņojumiem.

Saskaņā ar Likumu izveidotā Finanšu izlūkošanas dienesta Konsultatīvā padome⁷ pārskata periodā ir iepazinusies ar Finanšu izlūkošanas dienesta darba rezultātiem un atbilstoši savai kompetencei sniegusi priekšlikumus darba pilnveidei.

Tāpat Finanšu izlūkošanas dienests aktīvi darbojas dažādos valsts līmeņa sadarbības formātos, dienesta dalība tajos attēlota 2. attēlā.

⁷ Konsultatīvās padomes sastāvu nosaka Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likuma 60.pants.

*Iekšlietu ministrija; Tieslietu ministrija; Finanšu ministrija; Finanšu izlūkošanas dienests

** Finanšu un kapitāla tirgus komisija; Latvijas Banka; Valsts ieņēmumu dienests; Patērētāju tiesību aizsardzības centrs; Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcija; Nacionālā kultūras mantojuma pārvalde; Latvijas Zvērinātu revidentu asociācija; Latvijas Zvērinātu notāru padome; Latvijas Zvērinātu advokātu padome

Parlamentārā uzraudzība: Aizsardzības, iekšlietu un korupcijas novēršanas komisija; Budžeta un finanšu (nodokļu) komisija

Tiesībaizsardzības iestādes: Ģenerālprokuratūra; Valsts policija; VID Nodokļu un muitas policijas pārvalde; Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs

Valsts drošības iestādes: Valsts drošības dienests

Citi nozīmīgi sadarbības mehānismi: Noziedzības novēršanas padome, kuru vada Ministru prezidents; Ēnu ekonomikas apkarošanas padome; Valsts policijas Nacionālais kriminālizlūkošanas modelis; Tieslietu ministrijas Krimināllikuma darba grupa; Tieslietu ministrijas Kriminālprocesa likuma darba grupa; Pretterorisma centra ekspertu konsultatīvā padome; Darba grupa Latvijas progresa ziņojumu izstrādei (Moneyval/FATF)

2. attēls

Latvijas pozīcijas pārstāvēšana Moneyval un FATF novērtēšanas procesos

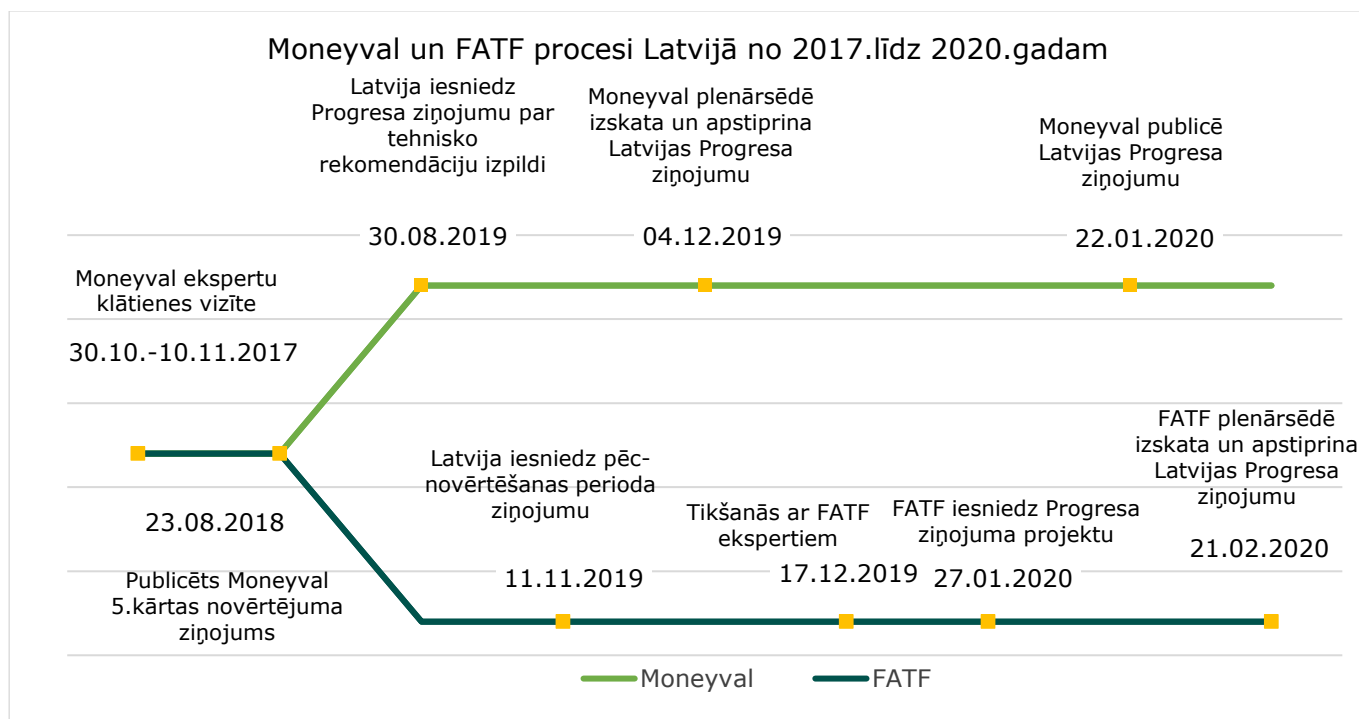
2018. gada jūlijā Moneyval 56. plenārsēdē tika pieņemts piektās kārtas savstarpējās novērtēšanas ziņojums (*Mutual Evaluation report* jeb MER) par Latviju. Novērtēšanas ziņojums atspoguļoja apkopojumu par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas pasākumiem, klātienēs vizītē no 2017. gada 30. oktobra līdz 10. novembrim vērtējot aktuālo situāciju Latvijā. Kopš MER publicēšanas, Latvija ir demonstrējusi spēcīgu un pastāvīgu politisko, uzraudzības un institucionālo iestāžu apņemšanos cīnīties ar finanšu noziegumiem.

Sākotnēji Latvijas politisko apņemšanos demonstrēja Ministru kabineta lēmums, pieņemot Pasākuma plānu, kas nodrošināja stingru pamatu visaptverošas, koordinētas un mērķtiecīgas pieejas veidošanai, lai novērstu Moneyval ekspertu identificētos riskus.

Reformu īstenošanā iesaistīto politisko un institucionālo pārstāvju apņemšanās, koordinācijas un sadarbības rezultātā veiktas būtiskas izmaiņas Latvijas normatīvā regulējuma pielāgošanā starptautiskajiem standartiem - Finanšu darījuma darba grupas FATF 40 rekomendācijām. Tas panākts, izstrādājot jaunus normatīvos aktus vai veicot izmaiņas jau esošajos normatīvajos aktos, izstrādājot ieteikumus, skaidrojumus, vadlīnijas, kā arī noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas riska novērtējumus.

Latvija 2019. gada 30. augustā Moneyval ekspertu komitejai iesniedza progresa ziņojumu par paveikto noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas sistēmas uzlabošanā. Pēc Latvijas ziņojuma saņemšanas, Moneyval eksperti pārvērtēja Latvijas atbilstību visām 11 rekomendācijām, kur iepriekš tika identificēti trūkumi. Šobrīd visās 11 rekomendācijās Latvijas vērtējums ir paaugstināts, atbilstību FATF standartiem novērtējot kā "*lielākoties atbilstošu*" vai "*pilnībā atbilstošu*". Līdz ar to pašreizējais Latvijas normatīvais ietvars kopumā novērtēts kā atbilstošs FATF standartiem – visām 40 rekomendācijām.

Savukārt 2019. gada 11. novembrī Latvija iesniedza FATF ekspertu komisijai Latvijas Pēc-novērošanas perioda ziņojumu, kurā sniegta visaptveroša informācija par paveikto visos efektivitātes rādītājos, kas vērtēti ar vērtējumu "vidējs" vai "zems". Ziņojumā fiksētais progress parāda ne tikai Latvijas apņemšanos pilnveidot tiesisko regulējumu, bet arī spēju to efektīvi piemērot praksē. Latvijas efektivitāti jeb normatīvā ietvara piemērošanu cīņā pret noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju un terorisma un proliferācijas finansēšanu FATF eksperti 2020. gada februārī novērtēja atzinīgi, līdz ar to Latvija ir kļuvusi par valsti, kas sekmīgi izpildījusi visus 11 FATF efektivitātes rādītājus.

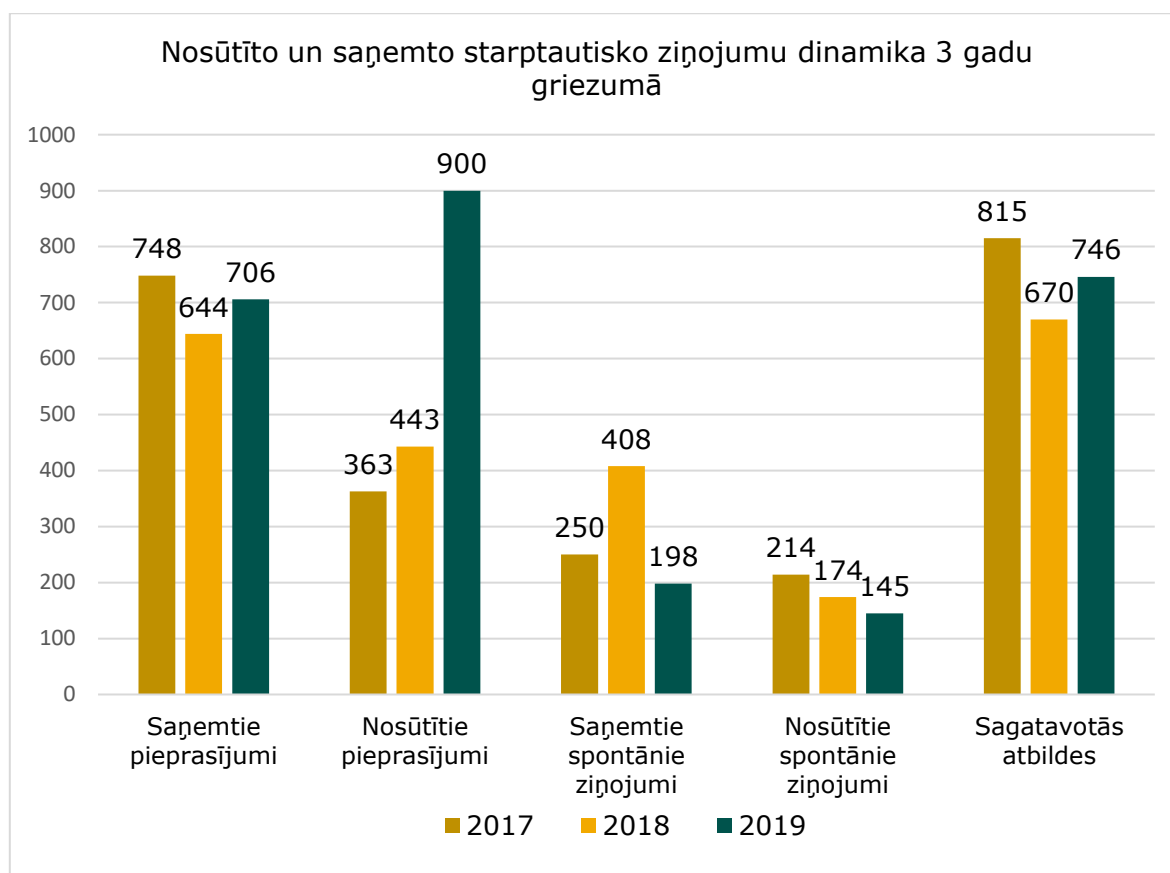
5. grafiks

Kā minēts iepriekš, Latvijas normatīvā regulējuma pielāgošana starptautiskajiem standartiem panākta, pieņemot jaunus vai grozot jau esošos normatīvos aktus, izstrādājot ieteikumus, skaidrojumus, vadlīnijas, kā arī nacionālos riska novērtējumus. Starp būtiskākajiem veiktajiem grozījumiem ir:

1. Grozījumi Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likumā, kas ietver aizliegumu finanšu iestādēm veikt darījumus ar čaulas uzņēmumiem, atceļ prasību sniegt Finanšu izlūkošanas dienestam neparastu darījumu ziņojumus, ievieš sliekšņu deklarāciju institūtu, groza Finanšu izlūkošanas dienesta juridisko statusu un paredz iespēju sasaukt sadarbības koordinācijas grupas jeb publiskās-privātās partnerības platformas sanāksmes.
2. Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likumā (un ar to saistītajos Ministru kabineta noteikumos) – nodrošinot ANO Drošības padomes noteikto sankciju tiešu un nekavējošu piemērošanu, negaidot to pārņemšanu ES tiesību sistēmā; izveidojot Sankciju koordinācijas padomi Ārlietu ministrijas vadībā; precizējot to personu loks, uz ko attiecas likuma prasības, kā arī detalizēti aprakstot sankciju piemērošanu publisko iepirkumu jomā un paplašinot uzraudzības iestāžu loku.
3. Krimināllikumā paredzēta kriminālatbildība par liela apmēra skaidras naudas (kas pārsniedz 50 minimālo mēnešalgu kopsummu) nedeklarēšanu vai nepatiesu deklarēšanu, šķērsojot Latvijas valsts robežu.
4. Likumā "Par skaidras naudas deklarēšanu uz valsts robežas" – izveidojot skaidru mehānismu, kā deklarēt vai atklāt ienākošos un izejošos skaidras naudas pārrobežu pārvadājumus ne tikai ārpus Eiropas Savienības, bet arī tās ietvaros.
5. Finanšu un kapitāla tirgus komisijas likumā – paplašinot komisijas darbības mērķus, funkcijas un atbildību, lai stiprinātu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanu finanšu un kapitāla tirgus sektorā.

Starptautiskā sadarbība

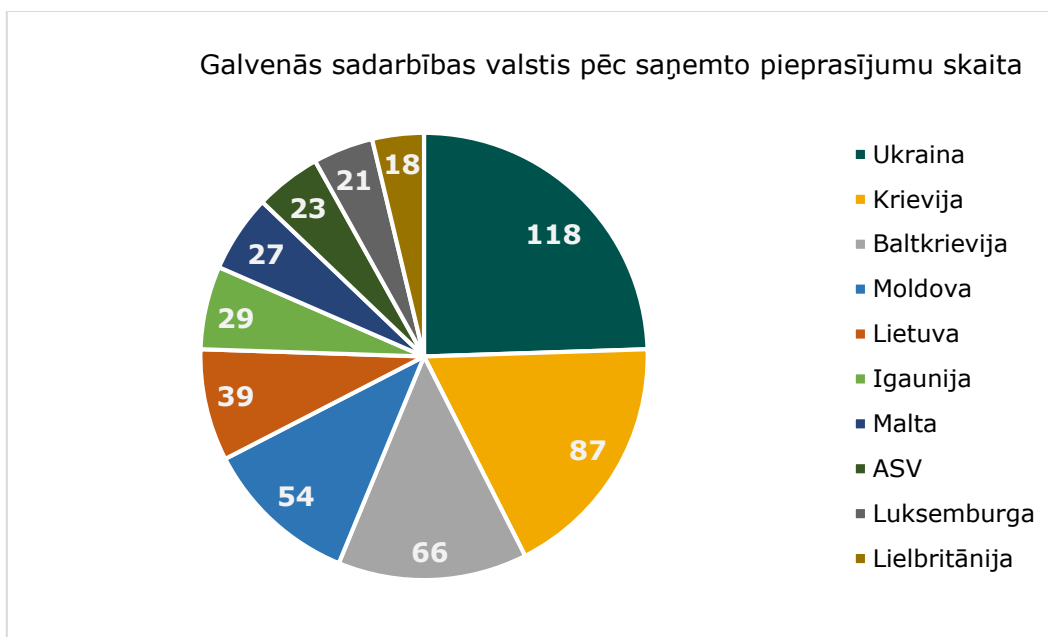
Finanšu izlūkošanas dienests ir starptautisko finanšu izmeklēšanas dienestu grupas - Egmont grupas - biedrs. Dalība šajā grupā Finanšu izlūkošanas dienestam dod iespēju sazināties un apmainīties ar informāciju ar visiem grupas biedriem, izmantojot drošu un aizsargātu informācijas apmaiņas kanālu. Finanšu izlūkošanas dienests aktīvi izmanto Egmont grupas nodrošinātās iespējas, jo viena no nozīmīgākajām dienesta starptautiskās sadarbības funkcijām ir atbilžu sagatavošana uz analoģu ārvalstu dienestu pieprasījumiem, kā arī Latvijas Finanšu izlūkošanas dienesta pieprasījumu sagatavošana ārvalstu dienestiem.

6. grafiks

Ārvalstu finanšu izlūkošanas dienestu pieprasījumi galvenokārt ir par šādiem noziedzīgajiem nodarījumiem – autonoma noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācija, krāpšana, piesavināšanās, korupcija un kukuļošana, izvairīšanās no nodokļu vai tiem pielīdzinātu maksājumu veikšanas, dokumentu viltošana, kontrabanda un dokumentu viltošana.

Pēc starptautiskās iniciatīvas 2019. gadā kā iespējami noziedzīgi iegūti līdzekļi iesaldēti 32,08 miljoni euro.

7. grafiks

2019. gadā Finanšu izlūkošanas dienests izveidoja un vadīja specializētu Starptautisko finanšu izlūkošanas darba grupu (darba grupa – *ad hoc* IFIT), kurā piedalās pārstāvji no 22 valstīm, kuru finanšu institūcijas visvairāk veikušas darījumus ar konkrētu Latvijas kredītiestādi. Finanšu izlūkošanas dienesta galvenā misija šajā darba grupā bija starptautiskajiem partneriem ne tikai sniegt jaunu redzējumu kā izmeklēt finanšu noziegumus, bet arī veicināt daudzpusīgu sadarbību, īpaši ņemot vērā finanšu noziegumu globālo raksturu.

2019. gadā notika vairākas darba grupas sanāksmes:

1. Pirmā IFIT sanāksme notika 2019. gada 2. jūlijā Hāgā, Nīderlandē, Egmont grupas plenārsēdē, kur Finanšu izlūkošanas dienests prezentēja ideju par šādu bezprecedenta starptautiskās sadarbības modeļa izveidi, norādot tās pienesumu ikvienas iesaistītās jurisdikcijas noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas jomas uzlabošanā.
2. Otrā, un līdz šim lielākā, IFIT sanāksme notika 2019. gada 28. - 29. oktobrī Rīgā. Sanāksmē iesaistīto jurisdikciju finanšu izlūkošanas dienesti prezentēja identificētās saistības un darījumus, kas veikti ar konkrēto kredītiestādi. Pamatojoties uz visaptverošu datu analīzi, Finanšu izlūkošanas dienests sniedza sasniegtā progresa izklāstu attiecībā uz šo procesu, kā arī starptautiskais eksperts (*Mr. Yehuda Shaffer*) un Egmont pārstāvis (*Mr. Enrique Nort*) prezentēja identificētās profesionālas noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas pazīmes.

2020. gada 27. - 30. janvārī jau notikusi viena IFIT sesija Egmont finanšu izlūkošanas dienestu grupas darba grupu sanāksmē, kur Finanšu izlūkošanas dienests ārvalstu finanšu izlūkošanas dienestu kolēģiem prezentēja sasniegto progresu konkrētajā lietā, kā arī tika veikta ar tās klientiem saistīto darījumu kopīga analīze. 2020. gadā plānots organizēt vēl vismaz trīs darba grupas tikšanās, lai apspriestu analītisko procesu virzību, dalītos ar informāciju par atklātajām līdzekļu legalizācijas shēmām, konstatētajām pazīmēm un tipoloģijām, kā arī, lai vienotos par turpmākajiem prioritārajiem analīzes virzieniem un veicamajām darbībām. Bez darba grupas kopīgajām sanāksmēm paredzams, ka

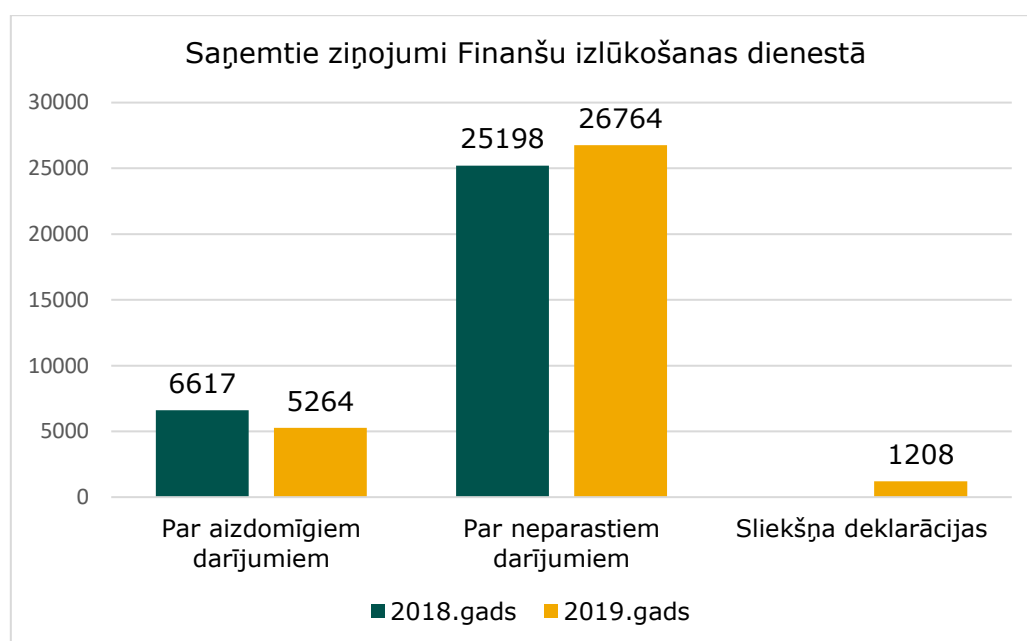
notiks arī divpusējās tikšanās ar atsevišķiem darba grupas dalībniekiem, lai detalizētāk apspriestu jau konkrētas operacionālās lietas.

Finanšu izlūkošanas dienests 2019. gadā Rīgā rīkoja starptautisku konferenci "Kā uzlabot efektivitāti IO.11? Praktiski izaicinājumi sankciju ieviešanā". Saskaņā ar FATF standartiem, IO.11 jeb 11. rīcības virziens ir efektivitātes rādītājs "Mērķētas finanšu sankcijas proliferācijas finansēšanas apkarošanai". Proliferācijas finansēšana ir jebkādu masveida iznīcināšanas ieroču izgatavošanas, glabāšanas, pārvietošanas, lietošanas vai izplatīšanas finansēšana. Konferences pamatuzdevums bija apvienot augsta līmeņa speciālistus no dažādām valstīm diskusijai par izaicinājumiem proliferācijas finansēšanas apkarošanas jomā. Konferencē piedalījās aptuveni 100 eksperti no 30 pasaules valstīm.

Finanšu izlūkošana

2019. gadā Finanšu izlūkošanas dienests izdevis 362 iesaldēšanas rīkojumus, iesaldējot iespējami noziedzīgi iegūtus finanšu līdzekļus 345,98 miljonu euro apmērā. Tiesībaizsardzības iestādēm turpmākai izmeklēšanai nosūtīti 199 materiāli un 202 informatīvie ziņojumi jeb riska informācija (9. grafiks).

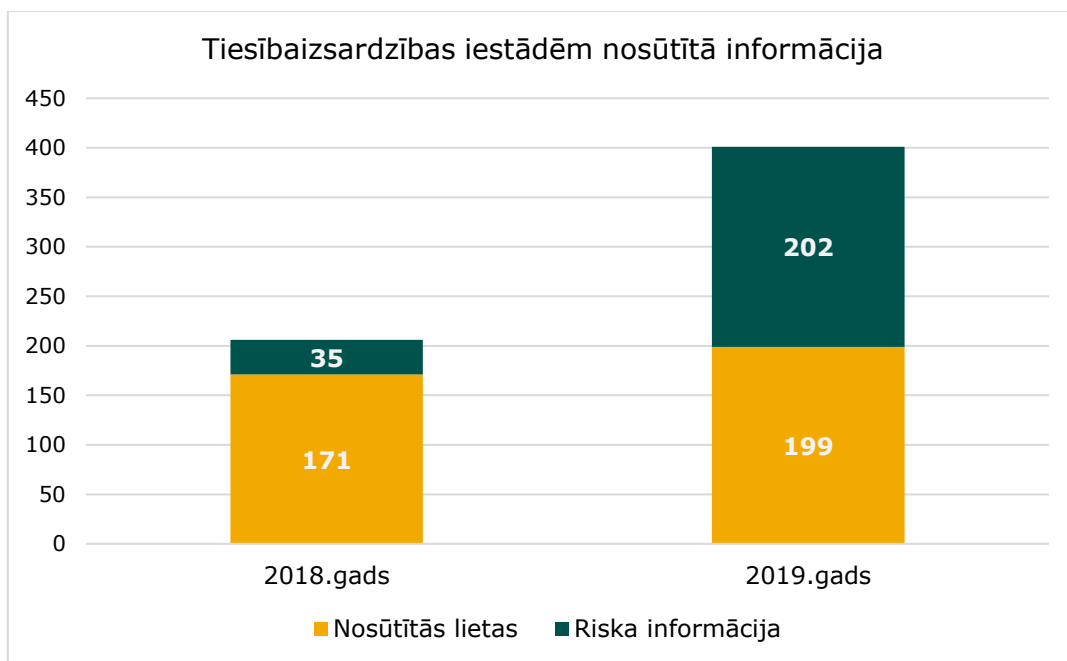
Iepriekšminētais rezultāts sasniegts, Finanšu izlūkošanas dienestā saņemot un apstrādājot 5264 ziņojumus par aizdomīgiem darījumiem, no kuriem padziļināta izpēte un analīze veikta 3317 lietās. 2019. gadā Finanšu izlūkošanas dienestā saņemti arī 26 764 ziņojumi par neparastiem darījumiem un 1208 sliekšņa deklarācijas, kas kopš 2019. gada 17. decembra aizstāja neparastu darījumu ziņojumus⁸.

8. grafiks

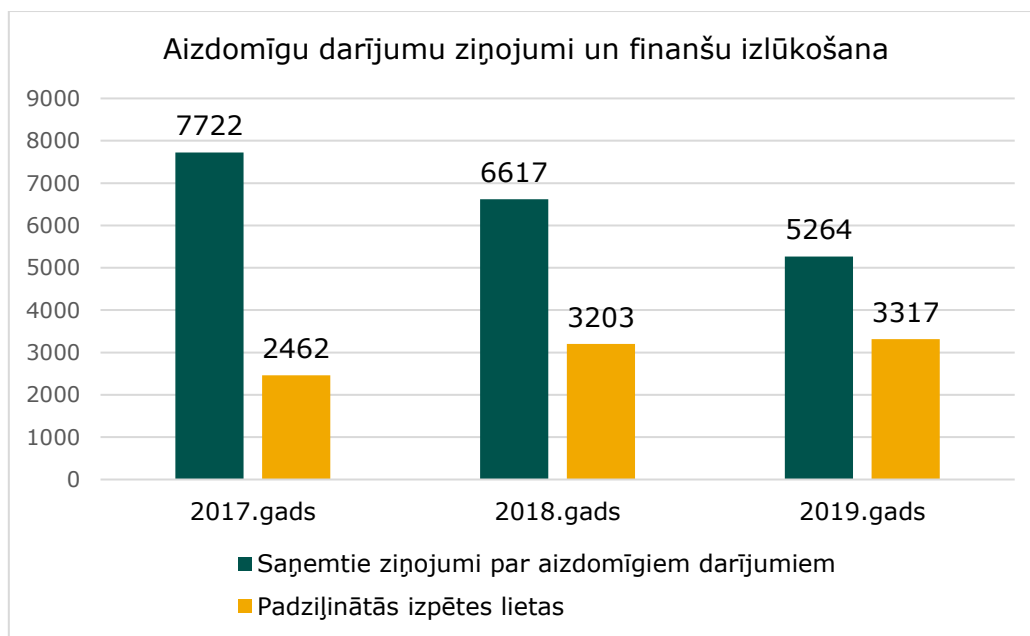
Neparastu darījumu ziņojumi un sliekšņa deklarācijas Finanšu izlūkošanas dienests izmanto stratēģiskajai analīzei, savukārt ziņojumi par aizdomīgiem darījumiem tiek analizēti, lai identificētu konkrētus noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas vai terorisma vai proliferācijas finansēšanas gadījumus.

⁸ Saskaņā ar Ministru kabineta 27.08.2019 noteikumiem Nr. 407 "Noteikumi par sliekšņa deklarācijas iesniegšanas kārtību un saturu"

9. grafiks

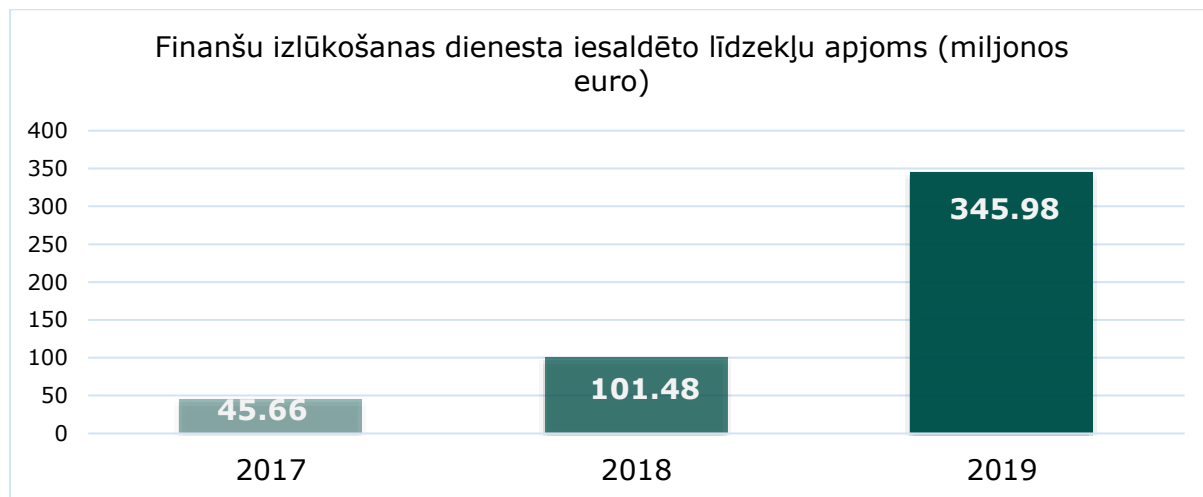
2019. gadā pieaudzis izvērtēto lietu apjoms pret kopējo saņemto ziņojumu skaitu, salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem. Tāpat ir samazinājies dienestā saņemto ziņojumu par aizdomīgiem darījumiem skaits, kas saistīts gan ar Finanšu izlūkošanas dienesta organizētajiem semināriem Likuma subjektiem, gan arī ar e-ziņošanas sistēmas funkcionalitātes izmaiņām.

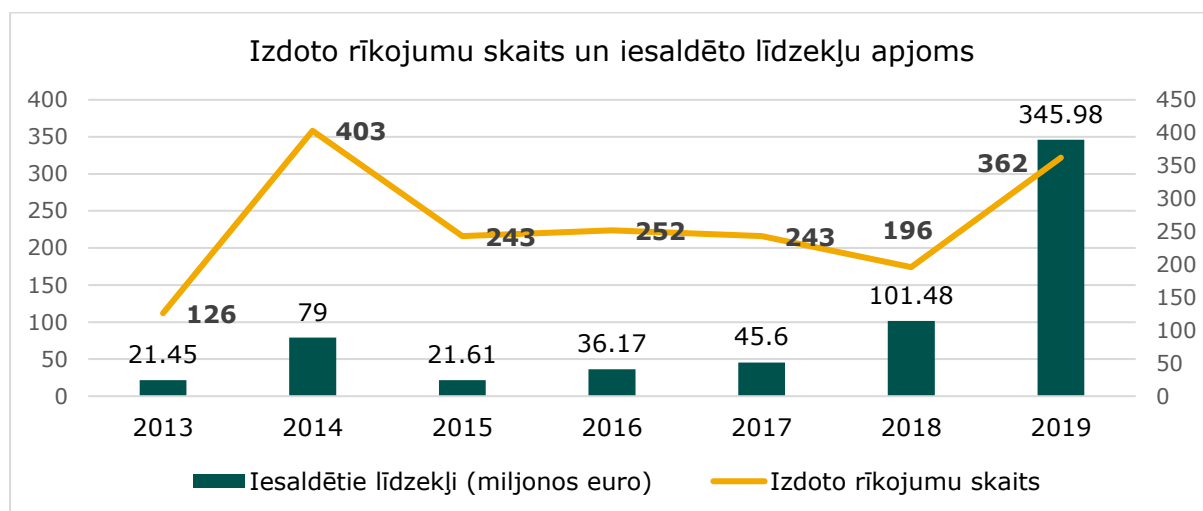
10. grafiks

Aizdomīgu darījumu ziņojumos biežākās tipoloģijas ir **nezināmas izcelsmes noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācija, izvairīšanās no nodokļu un tiem pielīdzināto maksājumu nomaksas**, krāpšana elektroniskā vidē, kā arī cita veida krāpšanas gadījumi. Savukārt biežākās aizdomīguma pazīmes 2019. gadā saņemtajos ziņojumos ir neskaidra darījumā izmantoto līdzekļu izcelsme, izvairīšanās no nodokļu nomaksas, darījums bez acīmredzama likumiska nolūka, izmantotas nepamatoti sarežģītas shēmas, u.c.

Kā jau minēts, 2019. gadā iesaldēts vēsturiski līdz šim lielākais iespējami noziedzīgi iegūto finanšu līdzekļu apjoms – 345,98 miljonu euro, kas ir trīs reizes vairāk nekā 2018. gadā, kas attiecīgi bija lielākais iesaldēto līdzekļu apjoms vēsturē. 2019. gadā iesaldēti arī 16 nekustamie īpašumi un 4 bankas seifi.

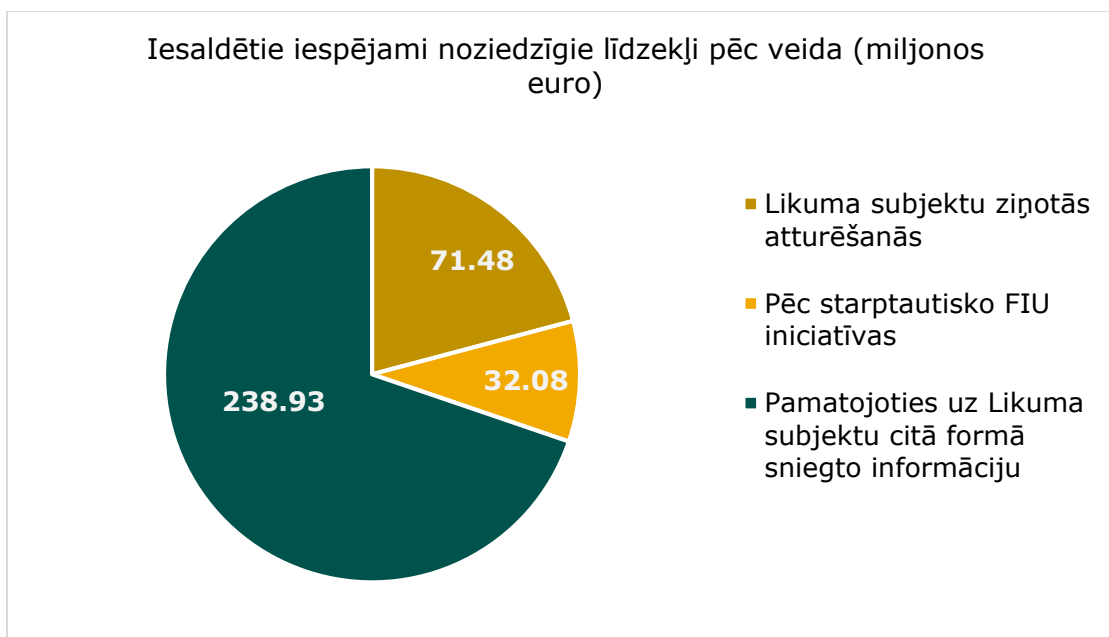
11. grafiks

12. grafiks

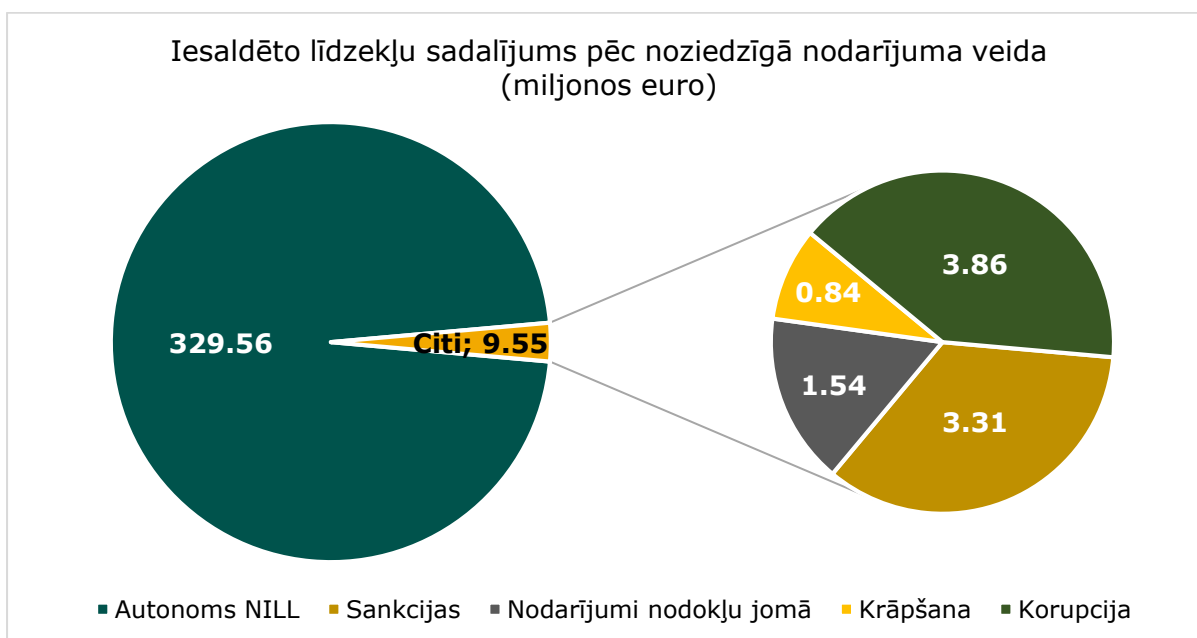
2019. gadā lielākais iespējami noziedzīgi iegūto līdzekļu apjoms (finanšu līdzekļi un vērtspapīri) iesaldēts pēc Finanšu izlūkošanas dienesta iniciatīvas, secīgi nākamais - Likuma subjektu ziņojumi ar atturēšanos no darījumu veikšanas⁹ un visbeidzot iesaldēšana pēc ārvalstu finanšu izlūkošanas vienību saņemtajiem pieprasījumiem.

⁹ Saskaņā ar Likuma 32. pantu.

13. grafiks

Analizējot iespējami noziedzīgi iegūto līdzekļu apjomu pēc noziedzīgā nodarījuma veida (14. grafiks), visvairāk līdzekļu iesaldēts par autonomu noziedzīgi iegūto līdzekļu legalizāciju, dažādu starptautisko organizāciju vai nacionālo noteikto sankciju pārkāpumiem, kā arī par noziedzīgiem nodarījumiem nodokļu jomā, krāpšanas un korupcijas nodarījumiem.

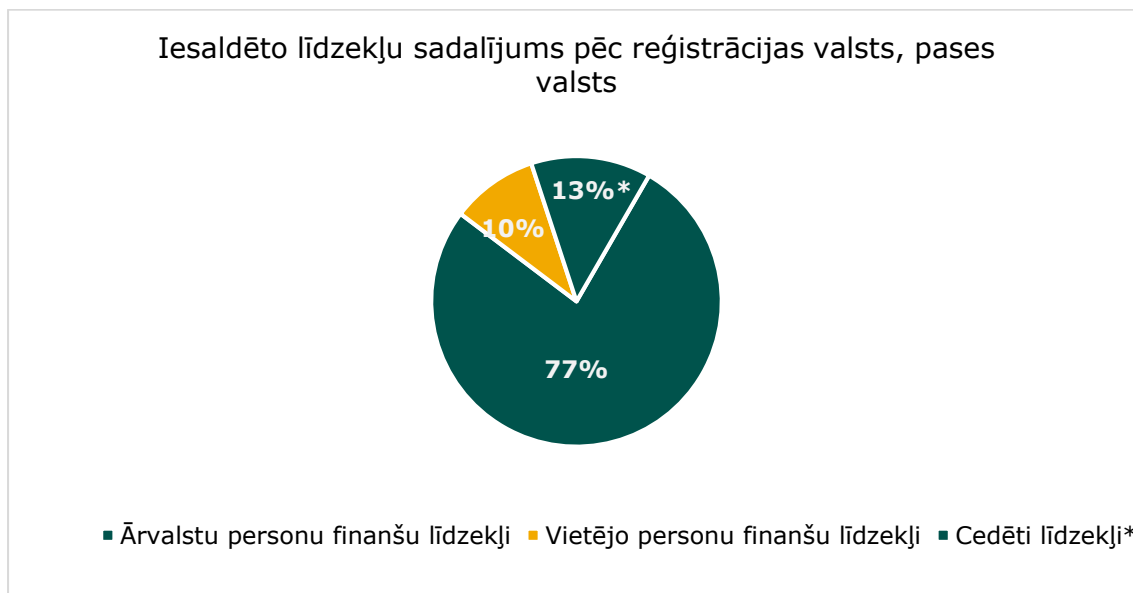

14. grafiks

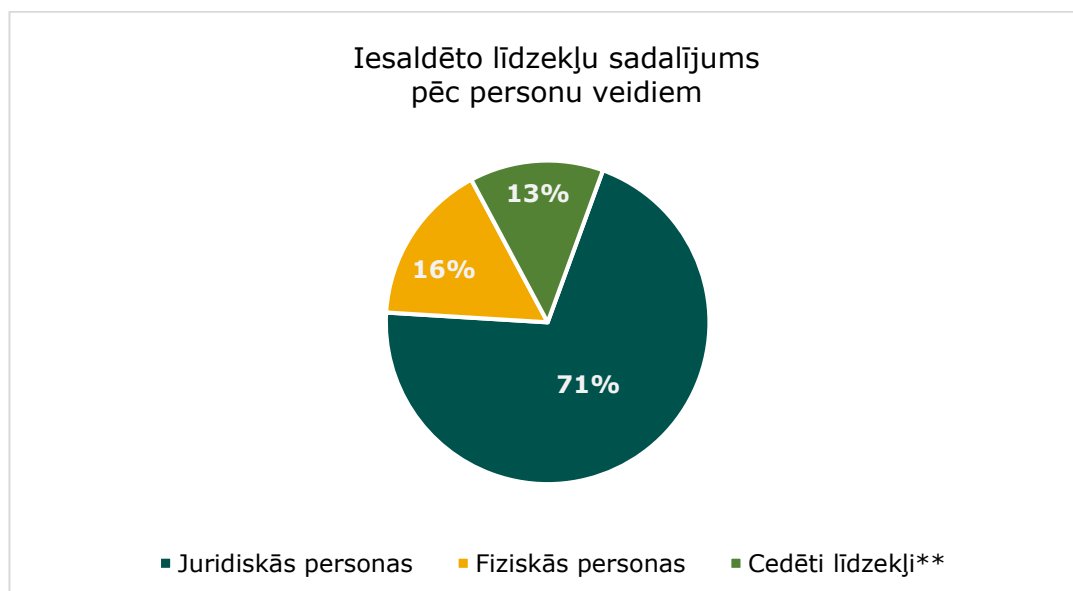
Deklarācijā par Artura Krišjāņa Kariņa vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību¹⁰ prioritāri izvirzītais finanšu sektora sakārtošanas un starptautiskās reputācijas atgūšanas jautājums cita starpā paredzēja no normatīvā regulējuma svītrot norādes uz Latviju kā reģionālo finanšu pakalpojumu centru un mazināt ārvalstu

¹⁰ Pilns deklarācijas teksts pieejams šeit - https://mk.gov.lv/sites/default/files/editor/kk-valdibas-deklaracija_red-gala.pdf

klientu naudas plūsmu apkalpošanu finanšu institūcijās, kā arī īstenot konkrētas aktivitātes pārmaiņu veikšanai. Finanšu sektorā iesaistīto institūciju rīcības rezultātā Latvija pakāpeniski samazina ārvalstu naudas plūsmu apjomu, tomēr 2019. gada Finanšu izlūkošanas dienesta darbības rezultāti, iesaldējot iespējami noziedzīgi iegūtus finanšu līdzekļus, rāda, ka iesaldēto līdzekļu īpatsvarā liels apjoms ir ārvalstu personu – gan fizisko, gan juridisko personu - finanšu līdzekļi.

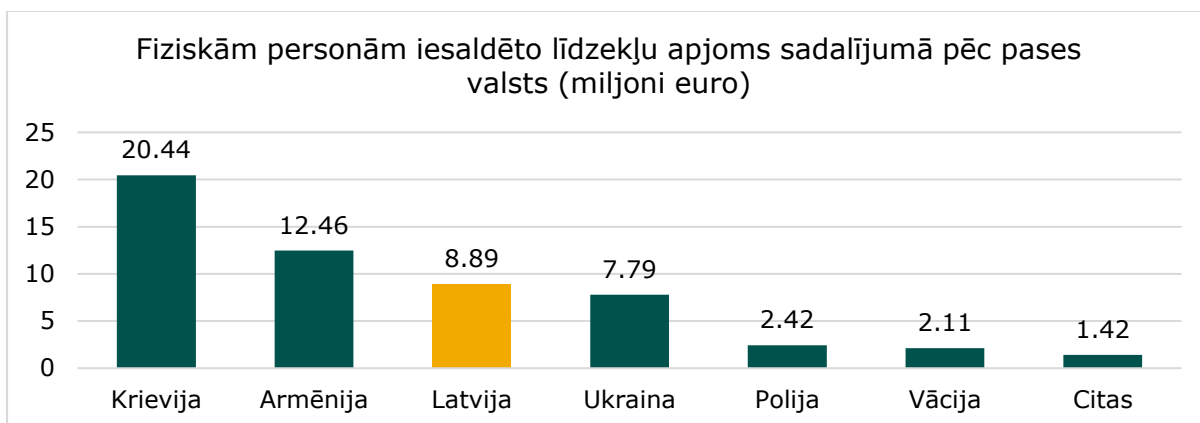
15. grafiks

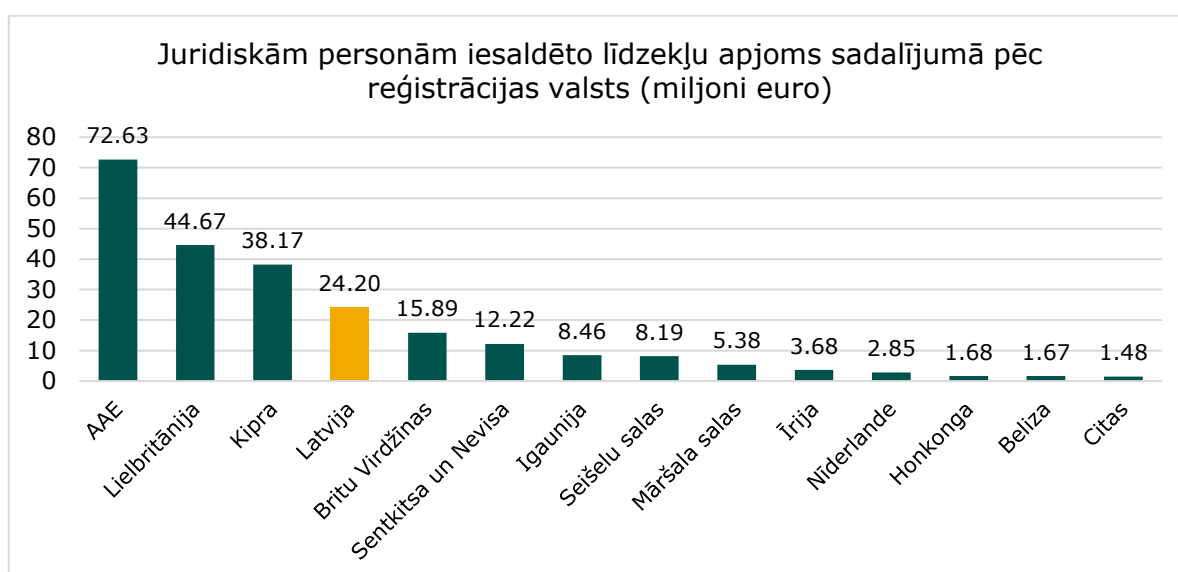
16. grafiks

* prasījuma tiesības, kas pārskata periodā no ārvalstu personām cedētas vietējām personām.

** prasījuma tiesības, kas pārskata periodā cedētas no juridiskām un fiziskām personām uz juridisku personu.

17. grafiks

18. grafiks

Finanšu izlūkošanas dienesta veiktie pētījumi

2019. gadā Finanšu izlūkošanas dienestā veikti vairāki stratēģiskās analīzes pētījumi, kas aprakstīti sadaļā "Stratēģiskā analīze", taču piesaistot ārpakalpojumā ekspertu veikts pētījums "*Latentās noziedzības apmēra izzināšana, kuras radīto noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšana ir potenciāli bīstama starptautiskajai finanšu sistēmai un Eiropas Savienības kopējam tirgum*". Pētījuma kopējā summa ir 15 000 euro.

Pētījuma mērķis bija noskaidrot latentās noziedzības¹² apmēru Latvijā. Pētījumā secināts, ka latentās noziedzības radītais noziedzīgi iegūtu līdzekļu apjoms ir tik liels, ka ir potenciāli bīstams starptautiskajai finanšu sistēmai un ES vienotajam tirgum. Ievērojot, ka latentās noziedzības pētījums ir cieši saistīts ar nacionālo noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas risku novērtējumu, pētījums paredz noskaidrot to latentajā noziedzībā iegūto līdzekļu apjomu, kas var tikt legalizēts.

Pētījuma galvenie rezultāti:

Latvijā visbūtiskākos draudus noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijā rada (1) korupcija un kukuļošana (amatnoziegumi), (2) noziedzīgi nodarījumi nodokļu jomā, (3) krāpšana, (4) kontrabanda un (5) noziedzīgi nodarījumi, kas veikti lielos apmēros un/vai organizētā grupā¹³. Pētījuma autori norāda, ka ievērojot konkrētā nozieguma latentuma faktoros, atsevišķās jomās latentums var pārsniegt pat 90% no kopējā izdarīto noziegumu skaita.

Atbilstoši Valsts ieņēmumu dienesta pētījumiem, fizisko personu nedeklarētie ienākumi 2012. gadā bija 3,533 miljardi euro, bet 2017. gadā - 2,315 miljardi euro¹⁴.

Saskaņā ar Latvijas Bankas datiem¹⁵, daļa šo līdzekļu ir Latvijas iedzīvotāju ārzemēs saņemtā atlīdzība nodarbinātajiem, ieskaitot jūrnieku atlīdzību. Šo līdzekļu apjoms kopš 2012. gada pārsniedz 0,5 miljardus euro gadā. Tomēr, arī atskaitot no nedeklarētiem ienākumiem ārzemēs saņemto atlīdzību, nezināmas izcelsmes nedeklarēto ienākumu daļa veido vairāk nekā 1,8 miljardus euro un ir pamats pieņēmumam, ka ievērojama šo līdzekļu daļa ir noziedzīgi iegūtie līdzekļi.

Starpība starp nedeklarētiem ienākumiem un ārzemēs saņemto atlīdzību nodarbinātajiem (miljardos EUR)

	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.
Nedeklarētie ienākumi	3,533	2,875	2,790	2,603	2,318	2,315
Atlīdzība	0,568	0,574	0,712	0,675	0,624	0,578
Starpība	2,965	2,301	2,078	1,928	1,694	1,737

2. tabula

¹² noziegumu kopums, kas ir izdarīti Latvijas Republikā un netiek atspoguļoti kopējā noziedzības statistikā

¹³ Saskaņā ar Nacionālo noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas risku novērtēšanas ziņojumu - https://fid.gov.lv/images/Downloads/useful/NRA_LV_FINAL.pdf

¹⁴ Nedeklarēto ienākumu, VSAOI un IIN plaisu novērtējums. VID Nodokļu administrēšanas risku vadības daļa. 2018.gada novembris. Prezentācija. 10.slaidi:

https://www.vid.gov.lv/sites/default/files/vsaoi_un_iin_plaisa_2018.gada_aprekins_lv.pdf

¹⁵ Latvijas Bankas statistikas datubāze, <https://statdb.bank.lv/lb/Data.aspx?id=200>

Lai apstiprinātu šī pieņēmuma pareizību, pētījumā tika analizēti vairāki noziedzīgās darbības veidi.

Noziegumi valsts institūcijās

Pētījumā izmantota informācija par 27 krimināllietām, kurās izmeklēta kukuļņemšana lielos apmēros vai dienesta stāvokļa ļaunprātīga izmantošana mantkārīgā nolūkā, valstij vai pašvaldībai nodarot zaudējumus lielā apmērā. Pēc datu analīzes un ekspertu iztaujāšanas, pētījumā secināts, ka kopējais noziedzīgi iegūtu līdzekļu apjoms gadā šajā noziegumu kategorijā ir vairāk nekā 50 miljoni euro.

Pamatojoties uz ēnu ekonomikas pētījumiem būvniecībā, tika aprēķināts arī kopējais iespējamais kukuļu apmērs būvniecības jomā. 2017. gadā tas bija lielāks nekā 500 miljoni *euro*. Tas nozīmē, ka ekspertu pieņēmums, ka kukuļņemšanas lielos apmēros latentitāte ir ne mazāka kā 90% ir pārāk optimistisks. Pētījumi dod pamatu secināt, ka kukuļņemšanas lielos apmēros latentitāte ir ne mazāka par 98%. Citu ekonomikas jomu koruptīvā komponente vēl nav pētīta, līdz ar to nav zināms, cik lieli naudas līdzekļi vēl nonāk nelegālajā apritē.

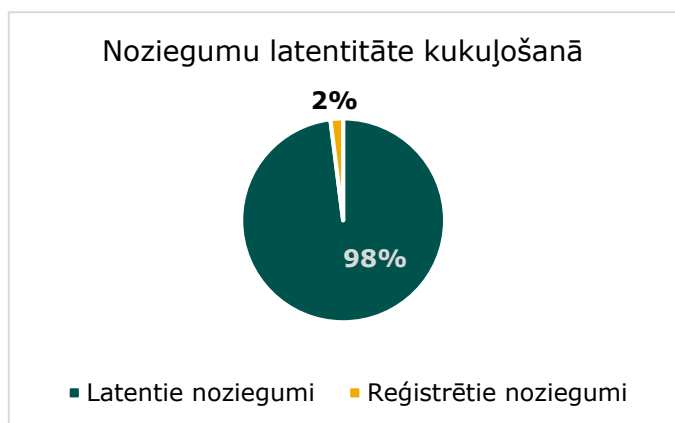
Dienesta stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas ar lieliem materiāliem zaudējumiem latentitāti eksperti izvairījās vērtēt.

Pētījuma autori norāda, ka no noziegumiem valsts institūciju dienestā katru gadu kā noziedzīgi iegūti tiek legalizēti apmēram 500 miljoni *euro*.

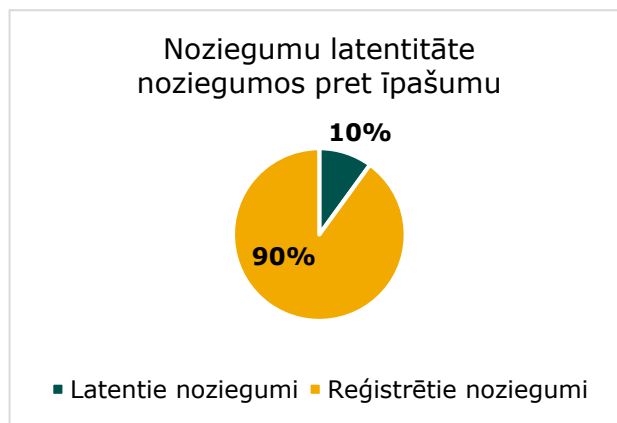
Noziegumi pret īpašumu

Kaut gan noziegumi pret īpašumu ir izplatītākie noziegumi, kas kopumā nodara ļoti lielus zaudējumus un rada ievērojamu noziedzīgi iegūtu līdzekļu masu, to latentitāte strauji samazinās, pieaugot nodarītā kaitējuma apmēram. Noziegumu pret īpašumu, kuri izdarīti lielos apmēros, latentitāte nepārsniedz 10% no kopējā pastrādāto noziegumu skaita.

Kopumā 2014.-2018. gadā noziegumu pret īpašumu radītie zaudējumi bija virs 318 miljoniem euro. Tikai samērā neliela šādi iegūtu līdzekļu daļa paliek noziedznieku rīcībā bez nepieciešamības to legalizēt (naudas līdzekļi tika izšķērdēti, veicot piesavināšanos, vai nozagtie naudas līdzekļi tiek slēpti, nelaižot tos apgrozībā), ir pamatoti uzskatīt, ka aptuveni 80% vai vismaz 48 miljoni euro gadā tiek legalizēti kā noziedzīgi iegūti līdzekļi.

19. grafiks

20. grafiks

Salīdzinot latentitāti ar kukuļošanu saistītajos noziedzīgajos nodarījumos un latentitāti noziegumos pret īpašumu, var secināt, ka pirmajā gadījumā abām pusēm nav izdevīga nozieguma atklāšana, kamēr otrajā noziegumu grupā latentitāte ir maza un pēc ekspertu redzējuma tā ir gadījumos, kad:

- 1) cietušā līdzekļu izcelsme ir apšaubāma;
- 2) cietušā labklājība kopumā atsver diskomfortu, ziņojot par pret viņu izdarītu noziegumu un piedaloties izmeklēšanā un iztiesāšanā;
- 3) zaudējums ir nodarīts juridiskai personai un tās pārstāvji, uzskatot, ka informācijas nākšana atklātībā par noziegumu var kaitēt juridiskās personas reputācijai vai baidoties par savu iespējamo atbildību, neziņo par notikušo tiesību aizsardzības iestādēm.

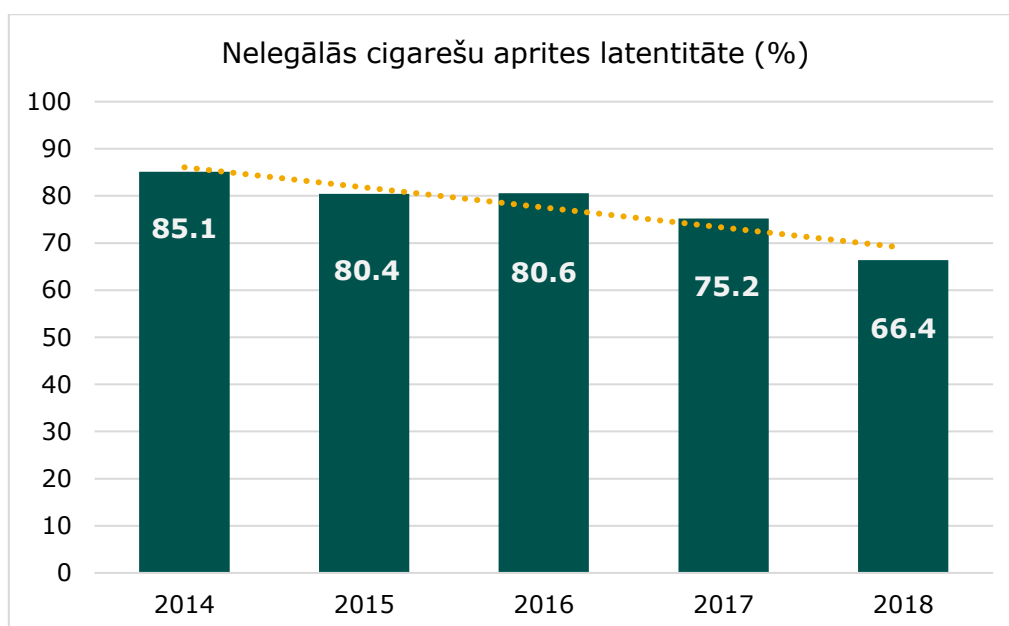
Noziegumi tautsaimniecībā

Pētījumā secināts, ka Latvijā viltotās naudas izgatavošana un izplatīšana izpaužas kā atsevišķu naudas zīmju vai monētu laišana apgrozībā. Apjomam svārstoties no 51 000 līdz 120 000 euro, tas neveido ievērojamus noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas apjomus.

Taču ievērojamus zaudējumus valsts budžetam nodara apzināta izvairīšanās no nodokļu nomaksas. Kā secināts pētījumā, aprēķinot trīs no 15 Latvijā esošajiem nodokļu veidiem, nodokļu plaisa katru gadu pārsniedz 1 miljardu euro. Tomēr, kā uzsver eksperti, nodokļu plaisu neveido tikai apzināta noziedzīga izvairīšanās no nodokļu nomaksas, to veido arī nodokļu parādi un objektīvi izveidojusies nespēja nomaksāt nodokļus.

Ne noliedzami, ar akcīzes preču nelikumīgo apriti saistītā noziedzība ir viens no nodarījumiem, kur ir salīdzinoši augsta latentitāte un kuros iegūtie līdzekļi tiek legalizēti. Pētījuma autoru ieskatā, ar nelegālo cigarešu apriti saistītās noziedzības latentitāte pakāpeniski samazinās, 2018. gadā sasniedzot 66,4%.

21. grafiks

Pavisam nedaudz, bet samazinās arī nelegālās alkoholisko dzērienu aprites latentitāte (tā ir robežās no 97 līdz 98,5%), taču degvielas nelegālās aprites latentitāte pārsniedz 99% un tai ir tendence pieaugt.

Tāpat pētījuma ekspertu ieskatā ieņēmumi no narkotisko vielu nelegālās aprites turpinās pieaugt. Laikā no 2014. – 2018. gadam ieņēmumi no narkotisko vielu nelegālās aprites bija 236 miljoni euro un šī noziedzīgā nodarījuma latentitāte ir 85%.

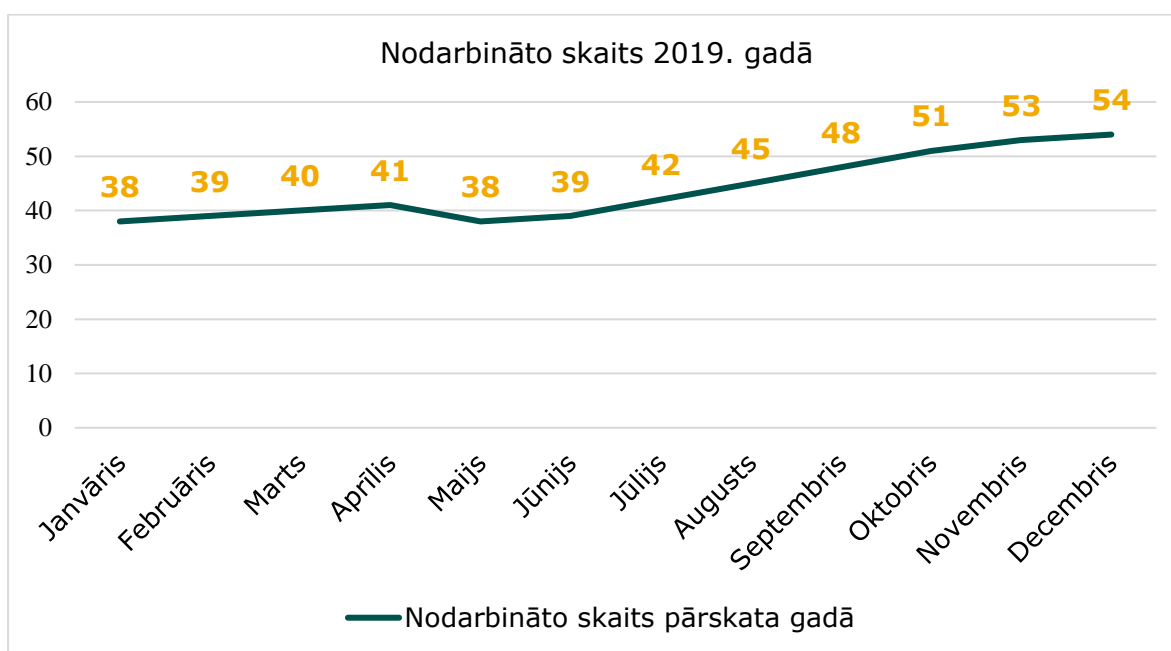
Izanalizējot noziegumus valsts institūcijās (dienesta stāvokļa ļaunprātīga izmantošana, kukuļošana, u.c.), noziegumus pret īpašumu, noziegumus tautsaimniecībā, tai skaitā, viltotas naudas izgatavošanā, izvairīšanās no nodokļu nomaksas, noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, kā arī ar akcīzes preču apriti saistītos noziegumus un ar narkotisko vielu nelikumīgu apriti saistīto noziedzības latentitāti, pētījumā secināts, ka Latvijā izdarīto noziegumu dēļ katru gadu apritē nonāk aptuveni **1,5 miljards euro noziedzīgi iegūtu līdzekļu**.

Darbinieki Finanšu izlūkošanas dienestā

Viens no būtiskiem resursiem Finanšu izlūkošanas dienesta darbā ir tā komanda. Finanšu izlūkošanas dienestā, lai efektīvi novērstu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, terorisma un proliferācijas finansēšanu, ir izdevies izveidot komandu no augsta līmeņa nozares profesionāļiem ar atbilstošām zināšanām un kompetenci.

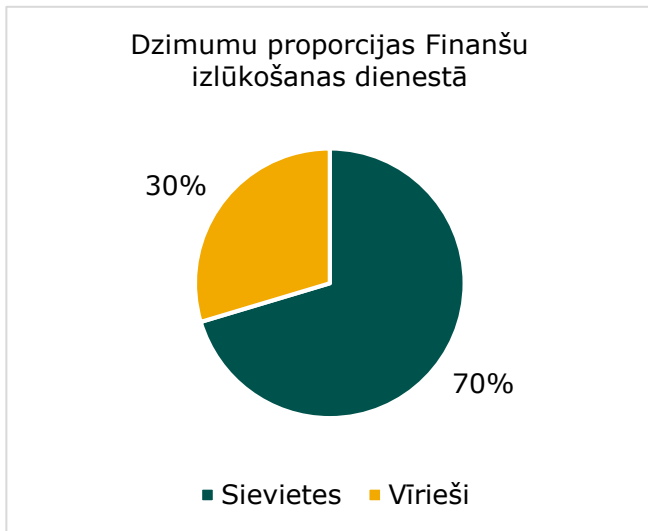
2019. gadā Finanšu izlūkošanas dienestam tika piešķirts finansējums 16 papildu amata vietu nodrošināšanai. 2019. gada 1. janvārī Finanšu izlūkošanas dienestā bija aizpildītas 38 amata vietas, savukārt gada noslēgumā Finanšu izlūkošanas dienestā bija 54 aizpildītas amata vietas, no tām, 17 ir civildienesta ierēdņu amati un 37 darbinieku amati. Pārskata periodā Finanšu izlūkošanas dienestam pievienojās 25 jauni darbinieki. Nodarbinātie tika iecelti amatos konkursa kārtībā, rūpīgā atlasē izvērtējot viņu kvalifikācijas atbilstību, piemērotību amatam, darba pieredzi un izglītību.

Personāla rotācijas (mainības) koeficients 2019. gadā bija 0,77.

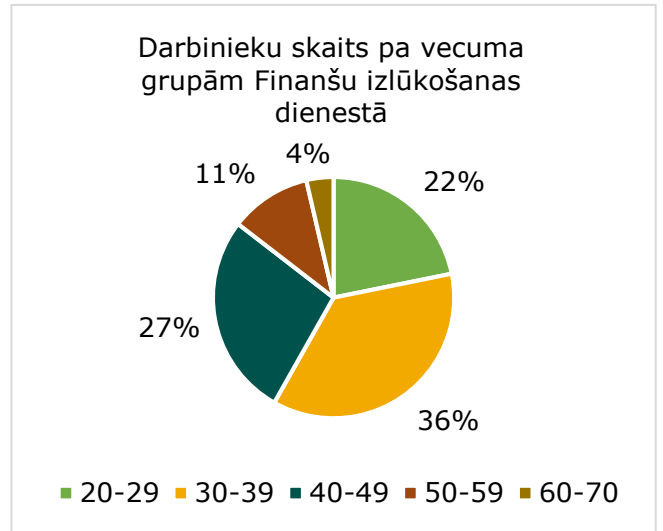

22. grafiks

Finanšu izlūkošanas dienesta darbinieku vidējais vecums ir 38 gadi, un attiecīgi lielākā daļa nodarbināto 2019. gadā bija vecumā no 30 – 39 gadiem. Finanšu izlūkošanas dienestā strādā 70% sievietes.

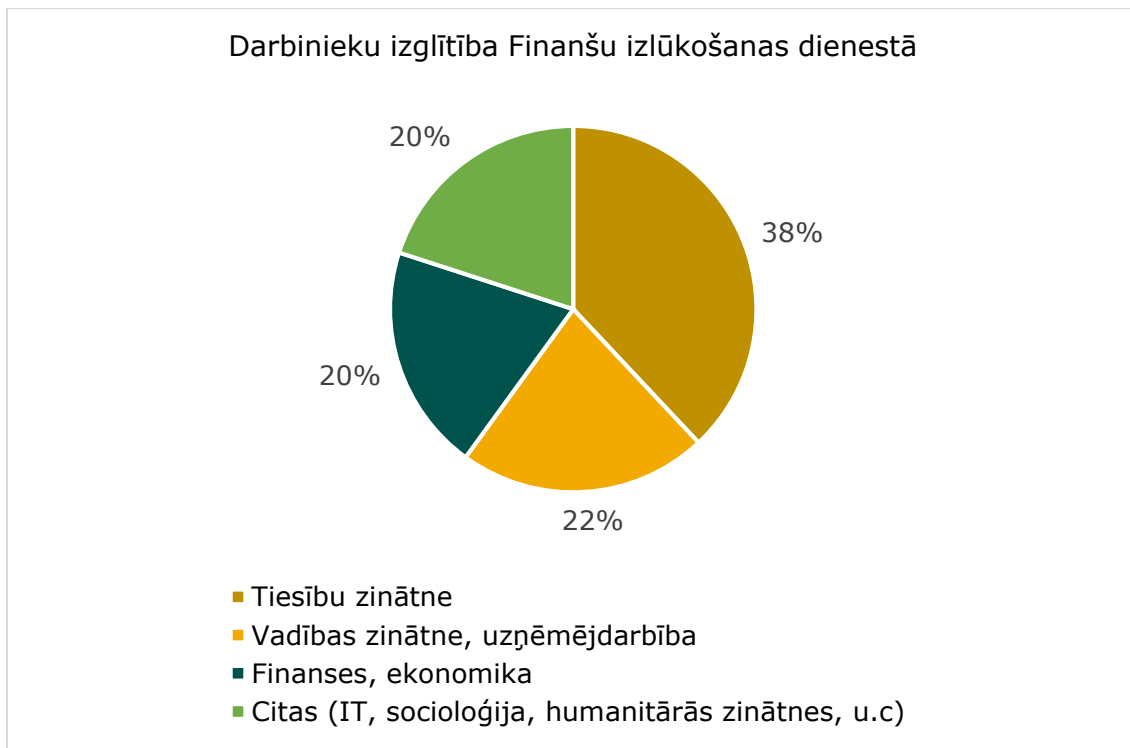

23. grafiks

24. grafiks

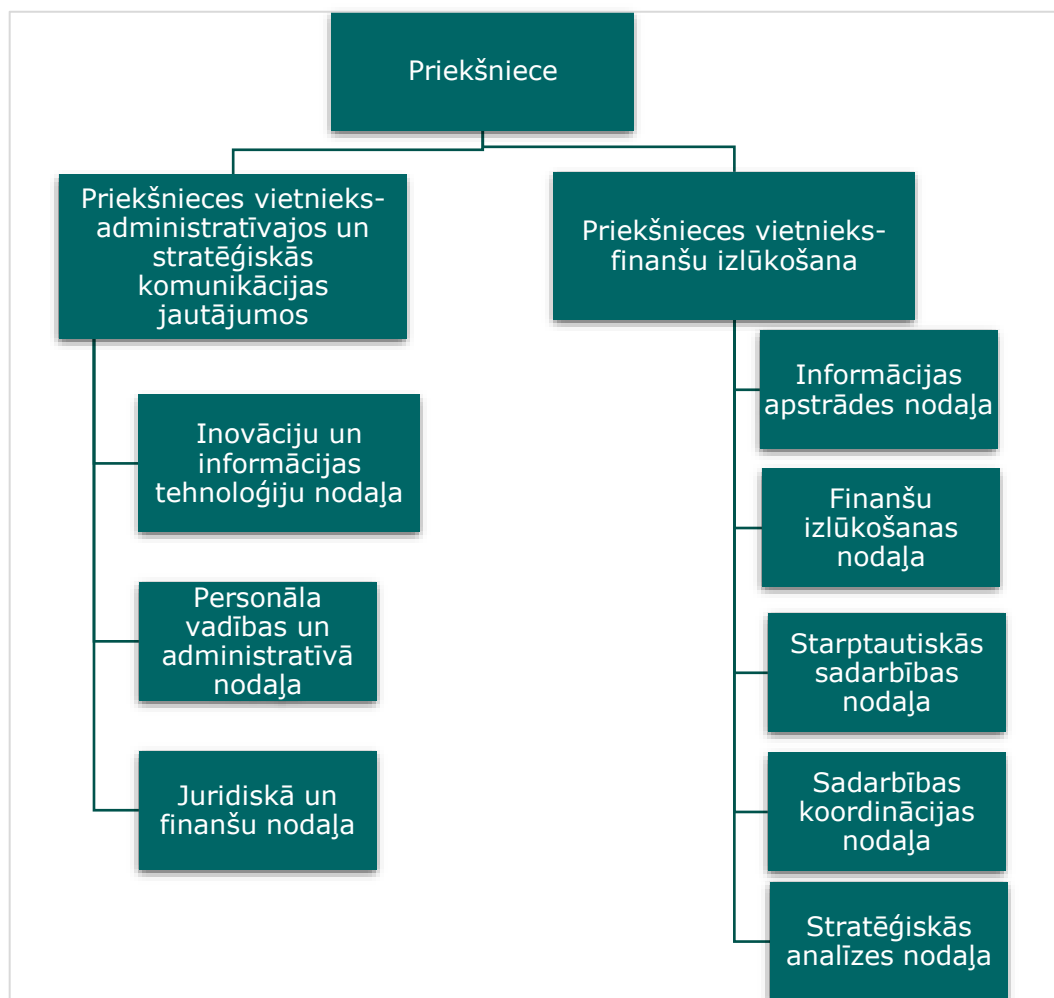
Ņemot vērā Finanšu izlūkošanas dienesta darbības specifiku, dienestā 38% darbinieku ir augstākā izglītība tiesību zinātnē, 22% darbinieku augstāko izglītību ieguvuši uzņēmējdarbībā/vadību zinātnēs.

25. grafiks

Finanšu izlūkošanas dienesta priekšniekam ir pakļauti divi vietnieki – vietnieks finanšu izlūkošanas jautājumos un vietnieks administratīvajos un stratēģiskās komunikācijas jautājumos.

Finanšu izlūkošanas dienesta struktūra

26. grafiks

Personāla funkciju efektīvākai izpildei Finanšu izlūkošanas dienestā 2019. gadā ir ieviesta vienotā personāla vadības sistēma "Horizon", kas papildināta ar personāla pašapkalpošanās portālu "Hops".

Atbilstoši labas pārvaldības principam, Finanšu izlūkošanas dienestā ir izstrādāts [Ētikas kodekss](#), ar to vienlaikus uzsākot iekšējās kontroles sistēmas korupcijas un interešu konflikta risku apzināšanai un mazināšanai vai novēršanai ieviešanu, kas turpināsies arī 2020. gadā.

Komunikācija ar sabiedrību

Finanšu izlūkošanas dienests, informējot sabiedrību par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas jautājumiem, izvēlējās konkrētajai mērķauditorijai piemērotākos komunikācijas kanālus, metodes un formas.

2019. gadā Finanšu izlūkošanas dienesta svarīgākie komunikācijas temati:

- Finanšu izlūkošanas dienesta lomas stiprināšana noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas sistēmā;
- noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršana Latvijā, vietējā un starptautiskā sadarbība noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanā;
- Latvijai sniegtās Moneyval rekomendācijas, to izpilde un izpildes uzraudzības nodrošināšana;
- ekonomisko un finanšu noziegumu ietekme;
- publiskā un privātā sektora sadarbība noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanā;
- finanšu noziegumu riski dažādās mērķauditorijās un iespējas no tiem izvairīties.

Finanšu izlūkošanas dienesta izvirzītās aktuālās tēmas tika atspoguļotas lielākajos medijos gan informatīvu sižetu, klātienēs interviu, gan izglītojošu un skaidrojošu materiālu veidā, gan Finanšu izlūkošanas dienesta ekspertiem piedaloties mediju rīkotajās diskusiju platformās.

Sabiedrības izglītošanai par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas, terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas jautājumiem, Finanšu izlūkošanas dienests pārskata periodā īstenoja šādas galvenās aktivitātes:

- Izglītojošā akcija "[Zini naudas li\(ī\)kumus!](#)", kuras galvenais nodoms bija informēt sabiedrību par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas jautājumiem, lai paaugstinātu sabiedrības zināšanu līmeni, pilnveidotu prasmes atpazīt finanšu noziegumus dažādās situācijās un veicinātu sabiedrības kopumā un atsevišķi katra indivīda spēju izvairīties no iesaistes noziedzīgās darbībās. Akcijas galvenā mērķauditorija bija mazie un vidējie uzņēmēji. Lai uzrunātu auditoriju, Finanšu izlūkošanas dienests akcijas laikā veiksmīgi sadarbojās ar Latvijas Darba devēju konfederāciju un Latvijas Biznesa savienību.

Akcijā "[Zini naudas li\(ī\)kumus!](#)" Finanšu izlūkošanas dienests aicināja interesentus piedalīties [digitālajā spēlē](#), kur tika piedāvāti vairāki riska scenāriji gan fiziskas, gan juridiskas personas lomā. Digitālajā spēlē trīs

vienkāršos scenārijos - "Naudas mūlis", "Lupatu lelle", "Rietumu aģents" - iespējams izspēlēt dažādus scenārijus, ko savā darbībā mēdz izmantot noziedznieki.

Lai akcija sasniegtu noteikto mērķauditoriju, tika izstrādāta digitālā kampaņa un izveidoti Finanšu izlūkošanas dienesta profili sociālo mediju vietnēs [Twitter](#) un [Facebook](#).

- Līdzdalība sarunu festivāla "Lampa" (norisinājās Cēsis, 2019. gada 28. – 29. jūnijā) diskusijā "*Neielaid vīrusus savā maciņā!*". Diskusijas mērķis bija pārrunāt un skaidrot iedzīvotājiem kā sevi pasargāt, lai nezināšanas dēļ neklūtu par upuri negodprātīgiem cilvēkiem. Diskusijā eksperti skaidroja kādas ir sekas iedzīvotāju vieglprātībai un augstai tolerancei pret ekonomiskajiem noziegumiem, norādot, kas ir patiesie ieguvēji šādos darījumos. Vienlaikus diskusijā skaidroja, kas ir Moneyval un FATF ekspertu rekomendācijas un kā tās ietekmē iedzīvotāju ikdienā.
- Dalība Moneyval 58.plenārsesijā Strasbūrā (Francija), kur Finanšu izlūkošanas dienesta priekšiece Ilze Znotiņa klātesošos iepazīstināja ar Latvijas paveikto gada laikā pēc MER publicēšanas un ar izsmeļošu priekšlasījumu par izaicinājumiem sasniegto, veidojot Latvijas Finanšu izlūkošanas dienesta autonomiju un nostiprinot tā vadošās iestādes statusu.

- Dalība Finanšu nozares asociācijas sadarbībā ar *Royal United Services Institute* (RUSI) rīkotā augsta līmeņa diskusijā par labāko starptautisko praksi par brīvprātīgas informācijas apmaiņas sadarbības platformām, kur Finanšu izlūkošanas dienests iepazīstināja vietējo un starptautisko auditoriju ar savu pieredzi publiskā un privātā sektora sadarbībā finanšu noziegumu apkarošanā.

- Finanšu izlūkošanas dienesta izveidotā publiskās-privātās sadarbības platforma bija viens no tematiem Kembridžas (Lielbritānija) 37. starptautiskajā simpozijā par finanšu un ekonomiskajiem noziegumiem (37th Cambridge International Symposium on Economic Crime - <https://www.crimesymposium.org/>), kur Finanšu izlūkošanas dienesta priekšniece Ilze Znotiņa stāstīja par Finanšu izlūkošanas dienesta pieredzi un sasniegumiem privātajā-publiskajā partnerībā noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un citu finanšu noziegumu novēršanā. Kembridžas starptautisko ekonomisko noziegumu simpoziju organizē pasaulē vadošās izglītības un pētniecības iestādes, iesaistot gan valdības institūcijas, gan tiesu varas pārstāvošās institūcijas, kā arī vadošos nozares mācībspēkus/profesorus, uzņēmējus un uzraudzības institūcijas. Simpozija forumos ir iespēja analizēt praktiskos piemērus un kopīgi diskutēt par ekonomisko noziegumu novēršanas nozarē aktuāliem jautājumiem.
- Lai radītu vienotu izpratni par pieeju uzraudzības jautājumiem un nodrošinātu atgriezenisko saiti ar Likuma subjektiem, Finanšu izlūkošanas dienests novadīja 12 seminārus, kuros 650 privātā sektora pārstāvji – Likuma subjekti – tika informēti par gan attiecīgajā nozarē veiktajiem, gan nacionālajiem riska novērtējumiem noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanā. Semināros piedalījās (1) personas, kuras nodarbojas ar patērētāju kreditēšanu, parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzējiem un kapitālsabiedrībām, kas nodarbojas ar ārvalstu valūtas skaidrās naudas pirkšanu un pārdošanu, (2) ārpakalpojuma grāmatveži un nodokļu konsultanti, (3) neatkarīgi juridisko pakalpojumu sniedzēji un juridiska veidojuma vai juridiskās personas dibināšanas un darbības nodrošināšanas pakalpojumu sniedzēji, (4) mākslas un antikvāro priekšmetu tirgus dalībnieki, (5) izložu un azartspēļu organizētāji (6), zvērināti advokāti, (7) nekustāmā īpašuma aģenti un starpnieki, dārgmetālu, transportlīdzekļu un citu augstas vērtības preču tirgotāju nozares pārstāvji, (8) zvērinātie notāri, (9) zvērinātie revidenti.

- Finanšu izlūkošanas dienests 2019. gadā organizēja mācības tiesībsardzības iestāžu darbiniekiem, piesaistot starptautiskos nozares ekspertus.
- Finanšu izlūkošanas dienests sadarbībā ar Ārlietu ministriju 2019. gadā Rīgā rīkoja [starptautisku konferenci](#) "Kā uzlabot efektivitāti IO.11? Praktiski izaicinājumi sankciju ieviešanā" ("*How to prove effectiveness in IO 11?*¹⁶"), kurā tika apvienoti augsta līmeņa speciālisti no dažādām valstīm diskusijai par izaicinājumiem proliferācijas finansēšanas novēršanā. Konferencē piedalījās aptuveni 100 eksperti no 30 pasaules valstīm.

- Finanšu izlūkošanas dienesta pārstāvji piedalījās zinātniskā konferencē Sorbonas universitātē (Parīze, Francija) par vienpusējām sankcijām ar eksteritoriālu tvērumu. Paneldiskusijā tika uzklausīta Latvijas pieredze pēc tam, kad ASV valsts iestāde 2018. gada februārī apsūdzēja Latvijā reģistrētu kredītiestādi par ASV noteikto sankciju pret Ziemeļkoreju pārkāpšanā.

Finanšu izlūkošanas dienests pārskata periodā aktīvi līdzdarbojās Valsts kancelejas vadītajā Finanšu sektora komunikācijas koordinācijas darba grupā, plānojot un sagatavojot nepieciešamo informāciju koordinētai sabiedrības informēšanai par finanšu sektoram nozīmīgām aktualitātēm.

¹⁶ Saskaņā ar FATF standartiem, IO.11 ir efektivitātes rādītājs "Mērķētas finanšu sankcijas proliferācijas finansēšanas apkarošanai". Proliferācijas finansēšana ir jebkādu masveida iznīcināšanas ieroču izgatavošanas, glabāšanas, pārvietošanas, lietošanas vai izplatīšanas finansēšana.

Finanšu izlūkošanas dienesta plāni 2020. gadam:

- nodrošināt Latvijas pārstāvību un koordinēs pēc-pārskata periodā nepieciešamo darbību izpildi Moneyval un FATF veiktajos novērtēšanas procesos.
- izstrādāt Nacionālo noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas risku novērtējumu par 2017. - 2019. gadiem.
- izstrādāt Jauno tehnoloģiju un virtuālo valūtu riska novērtējumu.
- izstrādāt vairākus sektoru izvērtējumus - valūtas maiņas kapitālsabiedrībās, izložu un azartspēļu organizatoru darbībā, dārgmetālu, dārgakmeņu un to izstrādājumu tirdzniecībā un nebanku kreditētāju sektorā.
- turpināt noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas sistēmā iesaistīto personu (tai skaitā, gan Likuma subjektu, gan uzraudzības un kontroles institūcijas, gan tiesībaizsardzības iestādes) regulāru apmācību un informēšanu par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas riskiem, tipoloģijām, indikatoriem u.c.
- turpināt *goAML* lietojumprogrammas ieviešanu Finanšu izlūkošanas dienestā. Šī sistēma, 2021. gadā aizstās līdzšinējo Finanšu izlūkošanas dienesta pamatsistēmu un e-ziņošanas sistēmu.
- sadarbībā ar Finanšu un kapitāla tirgus komisiju uzsākt īstenot EEZ Finanšu instrumenta programmu "Starptautiskā policijas sadarbība un noziedzības apkarošana", lai stiprinātu darbinieku zināšanas noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanā. Programmā plānots rīkot seminārus, apmācību kursus un pieredzes apmaiņas vizītes.
- rīkot otro starptautisko konferenci ar vairāk nekā 100 ekspertu dalību par praktiskiem izaicinājumiem un risinājumiem eksteritoriālo sankciju ieviešanā.

Finanšu izlūkošanas dienesta 2020. gada prioritārie uzdevumi ir ietverti Ministru kabineta 2019. gada 23. decembra rīkojumā Nr.653 „Par Pasākumu plānu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanai laikposmam no 2020. līdz 2022. gadam”. Tāpat Finanšu izlūkošanas dienesta darbības stratēģijā 2020.- 2022. gadam, kas ir vidēja termiņa Finanšu izlūkošanas dienesta vadības dokuments, tiks noteikti Finanšu izlūkošanas dienesta stratēģiskie mērķi, uzdevumi mērķu sasniegšanai un rezultatīvie rādītāji. 2020. gada darbība Finanšu izlūkošanas dienestā tiks realizēta arī atbilstoši dažādu situāciju noteiktajai nepieciešamībai, ātri reaģējot un elastīgi pielāgojoties jaunajiem apstākļiem.

Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums

Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums (euro) Finanšu izlūkošanas dienestā

Nr.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā ¹⁷	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	1 830 477	4 346 330	4 366 736
1.1.	dotācijas	1 830 477	4 346 330	4 366 736
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	0	0	0
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	0	0	0
1.4.	ziedojumi un dāvinājumi	0	0	0
2.	Izdevumi (kopā)	1 780 477	4 396 330	4 363 796
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	1 592 480	3 746 261	3 721 251
2.1.1.	kārtējie izdevumi	1 592 480	3 746 261	3 721 251
2.1.2.	procentu izdevumi	0	0	0
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	0	0	0
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība	0	0	0
2.1.5.	uzturēšanas izdevumu transferti	0	0	0
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	187 997	650 069	642 545

3. tabula

¹⁷ Apstiprinātais plāns, atbilstoši 2019. gadā veiktajām izmaiņām.

Statistika

Ziņojumi par aizdomīgiem darījumiem

Gads	Ziņojumu skaits
2017	7722
2018	6617
2019	5264

Ziņojumi par aizdomīgiem darījumiem, kam veikta padziļināta izpēte un analīze

Gads	Analizēto lietu skaits
2017	2462
2018	3203
2019	3317

Iesaldētie līdzekļi un vērtības

Gads	Iesaldētie līdzekļi un citas vērtības
2017	45,6 miljoni euro
	2 nekustamie īpašumi
	2 bankas seifi
	1 transportlīdzeklis
2018	101,48 miljoni euro
	2 nekustamie īpašumi
	4 bankas seifi
	8 transportlīdzekļi
2019	345,98 miljoni euro
	16 nekustamie īpašumi ¹⁸
	4 bankas seifi
	1 transportlīdzeklis

¹⁸ Iesaldēto nekustamo īpašumu vērtība iekļauta kopējā iespējami noziedzīgi iegūtu līdzekļu iesaldētajā summā

Par noziedzīgi iegūtiem atzītiem un konfiscētiem līdzekļi un vērtības (valstī kopumā)

Gads	Konfiscētie līdzekļi un citi objekti
2017	36,78 miljoni euro
	4 nekustamie īpašumi
	1 transportlīdzeklis
2018	7,23 miljoni euro
	6 nekustamie īpašumi
	9 transportlīdzekļi
	8 dārgakmeņi
	29 591.8542 vērtspapīru vienības
	40 datortehnikas un mobilo telefonu vienības
2019	48,26 miljoni euro ¹⁹
	8 nekustamie īpašumi
	13 transporta līdzekļi
	131 elektroprece un citas vērtības

Finanšu izlūkošanas dienesta nosūtīto lietu adresāti

Adresāts	Nosūtīto lietu skaits
Valsts policija	136
Valsts ieņēmumu dienesta Nodokļu un muitas policijas pārvalde	35
Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs	13
Valsts drošības dienests	11
Iekšējās drošības birojs	4
Kopā	199

Par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju uzsāktie kriminālprocesi²⁰

Gads	Procesu skaits
2017	104
2018	181
2019	257

¹⁹ Konfiscēto līdzekļu kopsummā atkārtoti iekļauti līdzekļi 27,15 miljonu euro apmērā (iepriekš lēmums par konfiskāciju pieņemts 2017. gadā), izskatot lietu uz jaunatklātu apstākļu pamata pēc Satversmes tiesas 2017. gada 11. oktobra sprieduma lietā Nr. 2017-10-01.

²⁰ Pēc Krimināllikuma 195. panta

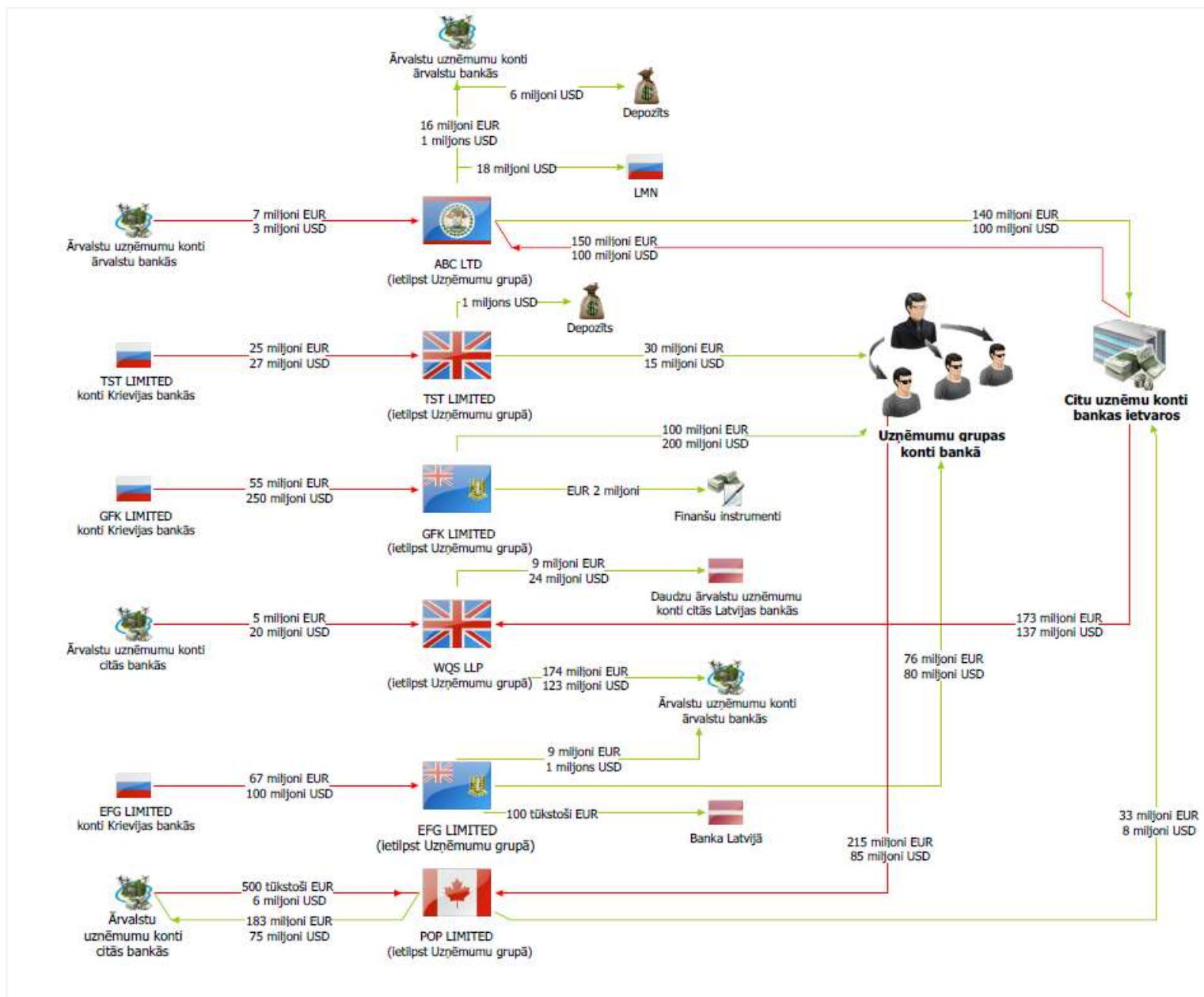
Kriminālvajāšanas uzsākšanai nodotie procesi un procesi, kuros uzsākta kriminālvajāšana

Gads	Kriminālvajāšanas uzsākšanai nodotie kriminālprocesi	Kriminālprocesi, kuros uzsākta kriminālvajāšana
2017	24	16
2018	33	22
2019	62	65

Par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju notiesāto personu skaits

Gads	Notiesāto personu skaits
2017	5
2018	8
2019	24

Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas shēma

27. grafiks

Attēloto noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas shēmu (27.grafiks) raksturo sarežģītu un daudzslāņainu darījumu veikšana bez ekonomiska un saimnieciska nolūka, izmantojot uzņēmumus, kuriem piemīt "čaulas" uzņēmuma pazīmes, darījumu veikšanai izmantojot vairākas jurisdikcijas un savstarpēji saistītu uzņēmumu kontus tranzīta darījumu veikšanai.

Pēc Finanšu izlūkošanas dienesta rīcībā esošās informācijas šajā shēmā attēloto savstarpēji saistītu uzņēmumu (turpmāk – Uzņēmumu grupa) konti Latvijas kredītiestādē izmantoti, lai legalizētu kāda noziedzīga nodarījuma rezultātā iegūtus līdzekļus, iespējams, vairāku Krievijas pilsoņu interesēs.

Finanšu izlūkošanas dienesta veiktajā analizē secināts, ka izveidota sarežģīta darījuma shēma, kurā, izmantojot vairāku desmitu saistīto "čaulas" uzņēmumu kontus Latvijas kredītiestādē, no ārvalstu kredītiestāžu kontiem saņemti naudas līdzekļi lielā apmērā, kas tālāk daudzos darījumos starp Uzņēmumu grupas kontiem pārskaitīti bez saimnieciska nolūka (tranzīta darījumi), imitējot civiltiesiskus darījumus,²¹ ar mērķi attālināt tos no sākotnējā izcelsmes avota (legalizācijas otrā stadija). Vēlāk daļu no līdzekļiem vairākkārt ieguldot finanšu instrumentos (legalizācijas trešā stadija) un daļu pārskaitot ārpus kredītiestādes.

Izvirzītās aizdomas pamato šādi fakti:

- darījumos iesaistītajiem uzņēmumiem piemīt "čaulas" pazīmes - tie reģistrēti valstīs, kur ir vāja uzņēmumu darbības uzraudzība un kontrole un atviegloti nosacījumi to reģistrēšanai;
- konti atvērti neitrālā teritorijā - Latvijā, kam nav tiešas saistības ar uzņēmumu reģistrācijas valstīm, saimniecisko darbību un patieso labuma guvēju rezidences valsti;
- darījumiem piemīt tranzīta raksturs - veikti bieži un ātri naudas pārvedumi; vairāki liela apmēra pārskaitījumi ar īsiem intervāliem veikti vienas dienas laikā, tas ir, naudas līdzekļi, kas iemaksāti kontā, nekavējoties tiek pārskaitīti tālāk citam shēmā iesaistītajam čaulas uzņēmumam bez saimnieciska nolūka;
- shēmā veiktie darījumi uzskatāmi par fiktīviem - tiem ir neskaidras, neprecīzas un vispārīgas maksājumu detaļas; vienas un tās pašas darījumu puses saņem maksājumus par ļoti atšķirīgām preču grupām, kas nav raksturīgi reālai saimnieciskai darbībai; daļa no maksājumiem formulēti kā "aizdevums", bet kontos netiek saņemti/maksāti procenti;
- vairāku Uzņēmumu grupas dalībnieku kontos saņemti vairāk nekā 10 miljoni euro no tādiem ārvalstīs reģistrētiem uzņēmumiem, kas figurē publiski zināmā naudas līdzekļu legalizācijas shēmā "Krievijas landromāts";
- veiktie tranzīta rakstura pārskaitījumi imitē šķietami civiltiesiskus darījumus un veido sarežģītu, ekonomiski nepamatotu shēmu, kas rada pamatotas aizdomas par Latvijas kredītiestādē izveidotu iekšēju "landromāta" tīklu.

²¹ Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācija kā patstāvīgs noziegums var izpausties šķietami leģitīmos civiltiesiskos darījumos, kuri, ņemot vērā to mērķi – veikt noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju – nav spēkā atbilstoši Civillikuma 1415. pantam.